

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

**ULOGA INTERNACIONALNE ORGANIZACIJE ZA
MIGRACIJE U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU U BOSNI I
HERCEGOVINI**

-magistarski rad-

Kandidat/kinja:

Jovana Sokolović

Broj indexa: 815/II SPS

Mentor:

Prof.dr. Zlatan Bajramović

Sarajevo, Jun 2022. godine.

Sokolović Jovana Uloga Internacionalne organizacije za migracije u zaštiti i spašavanju u Bosni i Hercegovini

2022

ODSJEK SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

**ULOGA INTERNACIONALNE ORGANIZACIJE ZA MIGRACIJE
U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU U BOSNI I HERCEGOVINI**

-magistarski rad-

Kandidat/kinja:

Jovana Sokolović

Broj indexa:815/II-SPS

Mentor:

Prof.dr. Zlatan Bajramović

Sarajevo, Jun 2022. godine.

S A D R Ź A J

Skraćenice	8
Uvod	9
I. Teorijske osnove rada	11
II. Metodološki okvir rada	14
1. Problem i predmet istraživanja	14
2. Ciljevi istraživanja	14
3. Sistem hipoteza	15
4. Način istraživanja	15
5. Naučna i društvena opravdanost istraživanja	16
6. Vremensko i prostorno određenje predmeta istraživanja	17
7. Kategorijalno pojmovni sistem	17
1. Internacionalna organizacija za migracije	18
1.1. Misija, vizija i strategija	18
1.2. IOM u svijetu.....	22
1.3. IOM u Bosni i Hercegovini	26
Rezime.....	27
2. Migracijska pitanja u Bosni i Hercegovini	28
2.1. Upravljanje migracijama	28
2.2. Neregularne migracije	29
2.3. Regionalna saradnja država	31
2.4. Radne migracije.....	38
2.5. Trgovina ljudima	40
Rezime.....	42
3. Migracijski problemi u Bosni i Hercegovini	42
3.1. Azil i reintegracija	45
3.2. Strategija u oblasti migracija i azila	47
3.3. Otpornost Bosne i Hercegovine na migracije.....	49

3.4. Saradnja Federalne uprave civilne zaštite i IOM-a	53
Rezime.....	55
4. Globalni migracijski indikatori.....	56
4.1. Populacija migranata	56
4.2. Radne migracije.....	56
4.3. Studentske migracije	57
4.4. Prisilne migracije, raseljavanje i preseljenje	57
4.5. Ilegalne migracije	58
4.6. Nestali migranti	58
4.7. Trgovina ljudima, moderno ropstvo	59
4.8. Krijumčarenje migranata.....	59
4.9. Deportacija migranata	60
4.10. Integracija imigranata.....	60
Rezime.....	61
Zaključak	63
Literatura	656

Skraćenice

AVRR Assisted Voluntary Return and Reintegration

EU European Union

GCM Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration

IDMC Internal Displacement Monitoring Centre

IDP Internally Displaced Persons

ILO International Labour Organization

IOM International Organization for Migration

MGI IOM's Migration Governance Indicators

OECD Organization for Economic Co-operation and Development

SDGs Sustainable Development Goals

UN DESA United Nations Department of Economic and Social Affairs

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNHCR United Nations High Commissioner for Refugees

Uvod

Oblast imigracije i azila u Bosni i Hercegovini je trajno uređena na nivou donesenih zakona i podzakonskih akata, s ciljem usklađivanja postupanja nadležnih agencija sa relevantnim standardima EU i drugim međunarodnim izvorima, uz planiranje i koordinaciju aktivnosti ovih agencije u ovoj oblasti izdati su strateški dokumenti. Svaki od ovih strateških dokumenata obično pokriva srednji rok od tri do pet godina, uzimajući u obzir aktuelna dešavanja u oblasti imigracije i azila u Bosni i Hercegovini, te nastoji na odgovarajući način odgovoriti na sve izazove i očekivanja sa kojima se suočavaju domaće institucije. Trenutno se čini da je stupanje na snagu Sporazuma o stabilnosti i pridruživanju, između Evropske zajednice i njenih država članica s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane jedno od najhitnijih pitanja. Razmotriti oblasti imigracije i azila u strateškom planiranju je od ključne važnosti. Osim toga, razvoj pravnog okvira i stalna koordinacija domaće regulative u ovoj oblasti sa relevantnim izvorima usvojenim pod okriljem Evropske unije takođe su značajno uticali na izradu ovog strateškog plana. Dosadašnje iskustvo u upravljanju imigracijom i azilom u Bosni i Hercegovini je nesumnjivo neizbježan izvor i odrednica planiranja aktivnosti za strateški period 2016-2020. godine. U cilju sagledavanja svih navedenih faktora na sistematski, organizovan i jasan način, strategija za oblast imigracije i azila za 2016-2020 sadržaj ovog dokumenta ima za cilj predstaviti sljedeće: (a) ukupne napore Bosne i Hercegovine u djelotvornom i uravnoteženom upravljanju imigracijom i azilom, (b) glavne principe i principe ovog strateškog dokumenta, i (c) određivanje imigracione politike Bosna i Hercegovina (d) pregled rezultata uspješnog upravljanja imigracijom i azilom u posljednjih 15-ak godina, (e) sistematski set strateških ciljeva, odnosno mjera i aktivnosti za postizanje ovih ciljeva. Dodan je akcioni plan za implementaciju u kojem su dodatno formulisane određene aktivnosti nadležnog organa i preciziran vremenski interval za realizaciju i izvor sredstava. Cilj je izrada strategije 2016-2020 u oblasti imigracije i azila kroz aktivno učešće svih nadležnih agencija u oblasti imigracije i azila, primjenjujući principe izrade zvaničnih politika. Predstavnici agencija nadležnih za provođenje zakona i propisa u ovoj oblasti uključuju bezbjednost, imigraciju, azil, graničnu kontrolu, ulazak i boravak stranaca. Proces izrade ovog strateškog dokumenta zasniva se na identifikovanju problema ili pitanja koja je trebalo u potpunosti riješiti na nivou strateškog planiranja formulisanjem konkretnih mjera i

aktivnosti. Predstavnicima Agencije zajednički rade na koordinaciji strukture i formulisanju strateških ciljeva, mjera i aktivnosti. Ovo je nastavak ranije uspostavljene prakse obezbjeđivanja visokog stepena saradnje i koordinacije prioriteta između ovih institucija. Sa metodološke tačke gledišta, strategija 2016-2020 u oblasti imigracije i azila uključuje traženje specifičnih, mjerljivih, ostvarivih, realnih i vremenski ograničenih strateških ciljeva. Oni su različitog sadržaja i uslovno su podjeljeni na ciljeve koji imaju za cilj podsticanje i promovisanje legalne imigracije, uz ograničavanje ilegalne imigracije i smanjenje takvih pojava, posebno trgovine ljudima i bezbednosnih pretnji koje trgovina ljudima može izazvati. Ovako postavljeni ciljevi stalno nastoje ukazati na osnovne alate imigracione politike koji su manje-više primjenjivi na Bosnu i Hercegovinu.¹

(1) Kontrola ulaska i boravka stranaca, (2) Granična kontrola, (3) Naturalizacija, (4) Integracija,

(5) Borba protiv trgovine ljudima i (6) Borba protiv ilegalne imigracije. Što se tiče lokacije postavljenih strateških ciljeva, može se reći da većina planiranih mjera i aktivnosti za postizanje ovih ciljeva uključuje kontrolu useljavanja unutar granica i teritorija Bosne i Hercegovine, a neke od ovih aktivnosti su planirane u Bosna i Hercegovina. Provodi se van teritorije i preduzimaju mjere za sprječavanje ilegalne imigracije iz izvora. S druge strane, ako uzmemo u obzir prirodu i svrhu postizanja određenih ciljeva u ovom dokumentu, jasno je da je obim predviđenih mjera i aktivnosti veoma širok, uključujući: (a) unapređenje vizne politike, (b) razvoj specifične naplate infrastrukturu i razmjenu podataka i informacija, (c) međuagencijsku i međunarodnu saradnju i koordinaciju, (d) efektivno upravljanje državnim granicama Bosne i Hercegovine,

(e) Osigurati međunarodnu pravnu zaštitu podnosiocima zahtjeva za međunarodnu zaštitu (azil) u Bosni i Hercegovini, kao i prava lica koja su dobila priznatu međunarodnu pravnu zaštitu u Bosni i Hercegovini, (f) uspostaviti pouzdan mehanizam za strance da ponovo prihvatiti svoju zemlju porijekla

(g) Specifične mjere o vezi između migracija i razvoja Bosne i Hercegovine. S obzirom da se radi o nizu relativno obimnih i međusobno povezanih mjera i aktivnosti za postizanje strateških ciljeva, važno je napomenuti da su ključni parametri u njegovoj prognozi sposobnosti relevantnih institucija, očekivani rezultati, te potrebni troškovi i mogući troškovi

¹

<https://bih.iom.int/sites/bih/files/Brosura%20-%20single%20%2021%20novembar%202019%20%28002%29.pdf> / pristup 23.06.2021.

za postizanje ciljeva, ovi ciljevi su kao rezultat međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine i uticaj ovih mjera na naše građane. Posebno su značajne aktivnosti koje se s jedne strane provode na unapređenju pravnog okvira za ulazak i boravak stranaca u Bosni i Hercegovini . Ovim aktivnostima se po prvi put nastoji regulisati pravni tretman ovih međusobno povezanih pitanja u posebnim zakonima. Kvalitet je znatno poboljšan na viši nivo. Sveobuhvatna i dosljedna provedba planiranih aktivnosti i realizacija strategije migracija i azila i utvrđenih ciljeva Akcionog plana 2016-2020. treba da doprinese uspostavljanju boljeg sistema upravljanja migracijama i azilom u Bosni i Hercegovini, naravno rana integracija naše zemlje jedna je od najvažnijih pretpostavki o Evropskoj uniji i njenoj međunarodnoj reputaciji. ²

I. Teorijske osnove rada

Tokom stoljeca, imigracija je oblikovala Bosnu i Hercegovinu. Nedavne velike migracije, bile su rezultat rata 1990-ih, zbog kojeg je 25% stanovništva interno raseljeno. U Bosni i Hercegovini još 25% stanovništva migriralo je van državnih granica. Ali nakon rata, mnogi migranti se vraćaju kućama, drugi nastavljaju napuštati Bosnu i Hercegovinu radi posla, učenja i okupljanja članovi porodice u inostranstvu. Prema Ministarstvu za ljudska prava procjenjuje se da sada u Bosni i Hercegovini živi oko 1,67 miliona izbjeglica u inostranstvu. Iako zvanični popis nije sproveden od 1991. godine, procjena stanovništva Zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine iz juna 2010. godine je da u Bosni i Hercegovini trenutno živi 3,84 miliona ljudi, što ukazuje da skoro 43% ljudskog kapitala u BiH. Sa globalizacijom svijeta, ponuda i potražnja za atraktivnom radnom snagom eliminiraju nacionalne granice, suočavanje s izazovima i kako zadržati vlastitu radnu snagu i privući radnu snagu iz stranih zemalja. Važan korak da se zemlja pripremi za budućnost je mapiranje svog domaćeg i stranog ljudskog kapitala. Uključivanjem pripadnika dijaspore i ambasadora u stranim zemljama mogu se otvoriti vrata globalnom radu, istraživanju i finansijskim tržištima. Osnovana 1951. godine, Međunarodna organizacija za migracije (IOM) je vodeća međuvladina organizacija u oblasti imigracije, posvećena principu da humana i uredna

² Kälin, W., 2000 Annotations to the Guiding Principles on Internal Displacement, The American Society of International Law and the Brookings Institution Project on Internal Displacement

imigracija koristi imigrantima i društvu. Međunarodna organizacija za migracije dio je sistema Ujedinjenih naroda i srodne organizacije.

Međunarodna organizacija za migracije podržava imigrante iz cijelog svijeta i formuliše efikasne odgovore na promjenjivu imigracionu dinamiku, stoga je važan izvor imigracione politike i praktičnih savjeta. Organizacija radi u vanrednim situacijama, njeguje otpornost cjelokupnog mobilnog osoblja, posebno onih u ranjivom stanju, te uspostavlja sposobnost upravljanja različitim oblicima i utjecajima mobilnosti unutar vlasti.³

Organizacija se rukovodi principima sadržanim u Povelji Ujedinjenih nacija, uključujući zaštitu ljudskih prava svih ljudi. Poštovanje prava, dostojanstva i dobrobiti imigranata i dalje je od suštinskog značaja. Rad organizacije je vođen na nekoliko osnovnih okvira. Strategija od 12 tačaka koju je usvojilo Vijeće Međunarodne organizacije za migracije 2007. godine navodi osnovne ciljeve organizacije i efikasno opisuje djelokrug rada IOM-a. Države članice Međunarodne organizacije za migracije su 2015. godine odobrile Okvir upravljanja migracijama (MiGOF), koji postavlja opšte ciljeve i principe, koji će, ukoliko se ovi ciljevi i principi ostvare i proglase, činiti osnovu efektivnih metoda upravljanja migracijama.

U 2019. godini, na zahtjev generalnog direktora, formulirana je petogodišnja strateška vizija za podršku sveukupnom strateškom planu i smjeru Međunarodne organizacije za migracije. Ovaj dokument predstavlja promišljanje organizacije o njenim potrebama i prioritetima, zasnovano na procjeni pejzaža onoga što će donijeti naredna decenija mobilnosti, kao i potreba Međunarodne organizacije za migracije kao organizacije u periodu od pet godina (od 2019. do 2023.) . Strateška vizija predstavlja refleksiju organizacije na njene potrebe i prioritete, zasnovanu na procjeni pejzaža onoga što će donijeti naredna decenija. Ovo je ujedno i objašnjenje generalnog direktora o tome kako Međunarodna organizacija za migracije kao organizacija treba da se razvija tokom petogodišnjeg perioda između 2019. i 2023. – da bi ispunila nove odgovornosti. Tri glavna stuba strateške vizije su: 1) otpornost, 2) likvidnost i 3) upravljanje. Kako bi se postigli prioriteti strateške vizije, razvija se niz regionalnih i međusektorskih strategija, kao što je detaljno opisano u nastavku. Ove strategije

³ Međunarodna organizacija za migracije (IOM) 2004 Mijenjanje obrazaca i trendova u trgovini ljudima na regionu Balkana – obavljena procjena u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Provinciji Kosovo, Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji i Republici Moldaviji, ISBN 92-9068-205-1 © 2004 2011 Podaci o slučajevima trgovine ljudima: globalni trendovi i cifre, Ženeva

artikulišu dalji razvoj i prioritarno planiranje Međunarodne organizacije za migracije kao sredstvo institucionalnog jačanja. Ovi okviri su dodatno dopunjeni IOM-ovim okvirom strateških rezultata, koji će podržati IOM-ov izvještaj zasnovan na rezultatima o samoj viziji, kao i cjelokupni okvir, uključujući ciljeve održivog razvoja (SDG) i sigurnu, urednu i regularnu migraciju na globalnom nivou. (GCM). Međunarodna organizacija za migracije (IOM), ili Privremeni međuvladin komitet za evropske migracije (PICMME), kako je prvi put bio poznat, rođena je 1951. godine usred haosa i raseljavanja Zapadne Evrope nakon Drugog svetskog rata.

Od PICMME do Evropskog međuvladinog komiteta za migracije (ICEM) 1952., do Međuvladinog komiteta za migracije (ICM) 1980. do Međunarodne organizacije za migracije (IOM) 1989. godine, stalna promjena imena odražava više od polovine organizacije. U istoriji Međunarodne organizacije za migracije zabilježile su katastrofe koje je prouzrokovao čovjek i prirodne katastrofe u poslednjih pola vijeka- Mađarska 1956. godine, Čehoslovačka 1968. godine, Čile 1973. godine, vijetnamski brodovi 1975. godine, Kuvajt 1990. godine, Kosovo 1999. godine. Timor, kao i azijski cunami 2004. i potres u Pakistanu/2005. – Njegova vjera da je humana i uredna migracija korisna za migracije i društvo je stalno sticalo međunarodno priznanje.“⁴

Počela je kao operativna logistička organizacija i proširila svoj obim da postane vodeća međunarodna organizacija koja saraduje s vladom i civilnim društvom kako bi promovirala razumijevanje pitanja imigracije, podstakla društveni i ekonomski razvoj kroz imigraciju, te zaštitila ljudsko dostojanstvo i dobrobit.

⁴ Representative of the UN Secretary-General on Internally Displaced Persons www.unhcr.ch/html/menu2/7/b/midp.htm Ova web stranica sadrži izvještaje, izjave i UN-ove rezolucije o mandatu predstavnika Generalnog sekretara za interno raseljene osobe. UN.

II. Metodološki okvir rada

1. Problem i predmet istraživanja

Bosna i Hercegovina (BiH) nalazi se na razmeđi imigracije između istočne i zapadne Evrope. Sukob u Jugoslaviji 1992-1995 uništio je socijalnu i ekonomsku infrastrukturu i prisilio više

od polovine građana BiH da napuste domove. Danas povratak raseljenih osoba i porast ilegalne imigracije, poput trgovine ljudima i krijumčarenja, čine imigraciju velikim izazovom za oporavak i razvoj BiH nakon sukoba. Međunarodna organizacija za migracije pokrenula je misiju u podrumu bolnice Koševo u Sarajevu 1992. godine kako bi uspostavila plan medicinske evakuacije za evakuaciju ranjenika koji nisu mogli biti lokalno liječeni. Nakon rata, Međunarodna organizacija za migracije proširila je svoje aktivnosti na povratku izbjeglica iz inostranstva i pomogla premještanju državljana BiH u treće zemlje. Danas je cilj plana Međunarodne organizacije za migracije spriječiti neregularne migracije, zaustaviti trgovinu ljudima, promovirati nacionalni razvoj i pomoći BiH u upravljanju migracijskim aktivnostima. Međunarodna organizacija za migracije posvećena je principu da humana i uređena imigracija koristi imigrantima i društvu.

Kao vodeća međunarodna organizacija za migracije, Međunarodna organizacija za migracije i njeni partneri u međunarodnoj zajednici rade zajedno na:

- Pomoći u suočavanju sa rastućim operativnim izazovima upravljanja migracijama,
- Potaknuti društveni i ekonomski razvoj kroz imigraciju, i
- Održavati dostojanstvo i dobrobit imigranata.

2. Ciljevi istraživanja

2.1. Naučni cilj

Ovo istraživanje će u mnogome doprinijeti razvoju i strategiji , kao i ulozi IOM-a u Bosni i Hercegovini, gdje se nudi konkretan način rješavanja problema imigracije u Bosni i Hercegovini.

2.2. Društveni cilj

Ovo istraživanje pomaže približavanju koncepta imigracionog problema i široko se koristi u Bosni i Hercegovini, promovirajući na taj način svijest ljudi i razmišljanje o prijetnjama i opasnostima s kojima se svakodnevno suočavamo, a koje su vješto skrivene u uskim sigurnosnim i nacionalnim interesima u nacionalnom velu.

3. Sistem hipoteza

Generalna hipoteza: Uloga IOM-a u Bosni i Hercegovini u mnogome doprinosi u realizaciji kvalitetnijeg rješavanja migracione krize, sve postojeće aktivnosti doprinose rješavanju trenda aktivne migracije u Bosni i Hercegovini

Posebna hipoteza 1: Bosna i Hercegovina ne pruža kvalitetan doprinos IOM-u u rješavanju problema migracija

Posebna hipoteza 2: IOM ne može sama kvalitetno riješiti rastući problem migracija bez podrške države.

Posebna hipoteza 3: Imigraciona ruta trenutno prolazi kroz Bosnu i Hercegovinu i predstavlja problem jer dolazi do konstantnog rasta broja migranata.

Posebna hipoteza 4: IOM bi trebao razviti još bolju mrežu, odnosno strategiju razvoja za rješavanje imigracionih pitanja u Bosni i Hercegovini.

4. Način istraživanja

Budući da istraživanje zahtijeva interdisciplinarni pristup, metode društvenih znanosti koje će se koristiti su: analiza, apstrakcija, dedukcija, indukcija, sinteza, opis, studije slučaja, uporedne i povijesne metode i metode predviđanja.

5. Naučna i društvena opravdanost istraživanja

Bosna i Hercegovina dijeli imigracijske odgovornosti među mnogim agencijama, tako da postoji kapacitet za njihovo jačanje i poboljšanje postojećih struktura kako bi se osiguralo da Ministarstvo sigurnosti može brzo i učinkovito uspostaviti kontakte s EU i drugim relevantnim akterima. Stoga je potrebno ojačati mehanizam prikupljanja, razmjene i analize podataka te povećati razmjenu informacija. Jačanje strukture poslužit će kao referentna tačka za EU i druge relevantne partnere za prikupljanje svih relevantnih informacija o imigraciji u Bosni i Hercegovini i pregled cjelokupne situacije u zemlji. Ne samo da će pomoći u poboljšanju komunikacije i učinkovitosti, upravljanja i migracijsku koherentnost, nego će osigurati da sve zemlje i nedržavni akteri mogu provoditi dosljedne planove. Na temelju postojeće strukture Ministarstva sigurnosti (kao što je odjel za useljništvo), struktura ne bi trebala biti operativna, već bi se trebala usredotočiti na prikupljanje, obradu i analizu podataka svih relevantnih agencija za izvješćivanje i analizu preseljenja. Potom ih treba podijeliti svim relevantnim odjelima i agencijama Ministarstva sigurnosti radi formuliranja politika, poboljšanja strateškog planiranja i jačanja djelovanja.⁵

Ovako ojačana institucija uskladit će se s postojećim strukturama Europske unije i drugih zemalja u regiji, što će pomoći procesu integracije Europske unije i jačanju regionalne saradnje. Stoga bi ojačana struktura trebala biti sposobna pružiti smjernice za ilegalnu imigraciju, kao i sigurnost, azil, te ekonomsko useljavanje i razvoj. To će omogućiti donositeljima odluka da bolje razumiju postojeće probleme i izazove, snage i slabosti, slabosti i potrebe, kako bi osmislili realan i razuman nacionalni plan provedbe procjene rizika i učinkovito djelovanje sistema upravljanja imigracijom kako bi se uspostavila jasno definirana polazna osnova.

⁵ Cholewinski, R. 1997 *Migrant Workers in International Human Rights Law*, Oxford, Clarendon Press: 332-333. 2002 "Family reunification and conditions placed on family members: Dismantling a fundamental human right", *European Journal of Migration and Law*, 4(3): 271.

6. Vremensko i prostorno određenje predmeta istraživanja

Vremenski period istraživanja se odnosi na period između 2008 do 2020 godine, dok se prostorno određenje predmeta odnosi na prostor Bosne i Hercegovine, kao i na regionalnu saradnju država Zapadnog Balkana.

7. Kategorijalno pojmovni sistem

AZIL

Zaštita koju jedna država na svom teritoriju pruža osobama iz druge zemlje koje bježe od kaznenog postupka ili su u ozbiljnoj opasnosti. Azil obuhvata različite elemente, uključujući načelo non-refoulementa (zabrana vraćanja) dozvolu boravka u zemlji azila i standarde humanog postupanja.

IZBJEGLICE PREMA KONVENCIJI

Osobe koje su države priznale kao izbjeglice prema kriterijima sadržanim u članu 1.A. Konvencije koja se odnosi na status izbjeglica, i na koje se odnosi uživanje u odredbama prema toj Konvenciji.

MIGRANT

Iz razloga "osobne pogodnosti" i bez intervencije vanjskih čimbenika pritiska, sve odluke o useljenu slobodno donosi relevantno osoblje u svim okolnostima.

MIGRACIJA

Termin koji se koristi za opisivanje procesa kretanja osobe ili grupe osoba iz jedne geografske cjeline do druge preko administrativnih ili političkih granica, radi privremenog ili stalnog nastanjivanja. Migracija obuhvata kretanje izbjeglica, raseljenih lica, protjeranih osoba, kao i ekonomskih migranata.

NELEGALNE MIGRACIJE

Imigracija koja se događa izvan normi i procedura koje je uspostavila država kako bi pravilno upravljala protokom imigranata kroz i u inozemstvo. To se odnosi na sva prekogranična kretanja koja se događaju izvan regulatornog okvira zemlje porijekla, zemlje odredišta ili oboje.

1. Internacionalna organizacija za migracije

Osnovana 1951. godine. IOM je vodeća međunarodna organizacija na polju imigracije, koja blisko surađuje s vladinim, međuvladinim i nevladinim partnerima. Međunarodna organizacija za migracije ima 155 država članica i 11 drugih zemalja sa statusom promatrača i urede u više od 100 zemalja. Zalaže se za promociju humane i normalne migracije i koristi svima pružajući usluge i savjete vladama i imigrantima. Međunarodna organizacija za migracije pomaže u osiguranju redovnog i humanog upravljanja imigracijom, promovira međunarodnu saradnju u pitanjima imigracije, pomaže u pronalaženju praktičnih rješenja za pitanja imigracije i pruža humanitarnu pomoć imigrantima u potrebi, uključujući izbjeglice i interno raseljena lica. Ustav Međunarodne organizacije za migracije priznaje vezu između imigracije i ekonomskog, socijalnog i kulturnog razvoja i prava na slobodu kretanja.

IOM djeluje u četiri široka područja upravljanja migracijama:

- Imigracija i razvoj
- Olakšavanje procesa migracije
- Kontrola useljavanja
- Prisilna migracija

1.1. Misija, vizija i strategija

Aktivnosti Međunarodne organizacije za migracije u ovim područjima uključuju promociju međunarodnog imigracijskog zakona, političke rasprave i smjernice, zaštitu prava migranata, zdravlje migranata i rodnu dimenziju migranata..

Strateški pravac Međunarodne organizacije za migracije

- Pružiti sigurne, pouzdane, fleksibilne i isplative usluge onima kojima je potrebna međunarodna imigraciona pomoć.
- U skladu s međunarodnim pravom, poboljšati humanije i uređenije upravljanje imigracijom i ozbiljno poštovati ljudska prava imigranata.
- Pružiti stručne savjete, istraživanje, tehničku saradnju i operativnu pomoć državama, međuvladinim organizacijama i nevladinim organizacijama i drugim zainteresovanim stranama za izgradnju nacionalnih kapaciteta i promociju međunarodne, regionalne i bilateralne saradnje po pitanjima migracija.
- Kroz istraživanje, dijalog, dizajn i implementaciju imigracionih planova, doprinjećemo ekonomskom i socijalnom razvoju zemalja kako bismo maksimizirali koristi imigranata.
- Pružiti podršku zemljama, imigrantima i zajednicama u suočavanju s izazovima ilegalnih imigranata, uključujući istraživanje i analizu osnovnih uzroka, razmjenu informacija i najboljih praksi i formulisanje ciljanih rješenja.
- Postati glavna referentna tačka za informacije o migracijama, istraživanja, najbolje prakse, prikupljanje podataka, kompatibilnost i razmjenu podataka.
- Promovirati, i podržavati regionalne i globalne rasprave i dijaloge o migracijama, uključujući međunarodne dijaloge o migracijama, kako bi se poboljšalo razumijevanje prilika i izazova koje migracija donosi; identifikovati i formulisati efikasne politike za rješavanje ovih izazova i utvrditi sveobuhvatne metode i mjere za jačanje međunarodne saradnje.
- Pomaganje zemljama u promociji integracije imigranata u novo okruženje i uključivanje dijaspore kao razvojnih partnera.
- Sudjelovanje u koordiniranom humanitarnom odgovoru u kontekstu međuagencijskog sudjelovanja na ovom polju i pružiti odgovarajuće usluge povezane s imigracijom u drugim hitnim situacijama ili postkriznim situacijama kako bi se zadovoljile potrebe pojedinaca i doprinijelo njihovoj zaštiti.
- Sarađivati sa drugim relevantnim međunarodnim organizacijama na primjeni programa za promociju dobrovoljnog povratka i reintegracije izbeglica, raseljenih lica, imigranata i drugih pojedinaca kojima su potrebne međunarodne migracione usluge, uzimajući u obzir potrebe i interese lokalnih zajednica.

- Pomoći zemljama u formulisanju i sprovođenju programa, istraživanja i tehničke ekspertize za borbu protiv ilegalne imigracije i trgovine ljudima, posebno trgovine ženama i djecom, na način koji je u skladu s međunarodnim pravom.
- Podržati napore zemalja da ulažu u radnu migraciju, posebno kratkoročne i druge vrste kružne migracije.

Provedba ove strategije na polju imigracije i azila u Bosni i Hercegovini je u toku i provodi se prema planu. Međunarodna organizacija za migracije, Švicarska agencija za razvoj i suradnju (SDC) i Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine provode projekt za provedbu određenih dijelova strategije i daljnju izgradnju kapaciteta Ministarstva sigurnosti za upravljanje imigracijskim pitanjima. Bosna i Hercegovina dijeli imigracione odgovornosti među mnogim agencijama, tako da kapaciteti već postoje, treba ojačati i poboljšati postojeću strukturu kako bi se osiguralo da Ministarstvo sigurnosti može brzo i efikasno uspostaviti kontakte sa EU i drugim relevantnim akterima. Stoga je neophodno ojačati mehanizam prikupljanja podataka, razmjene i analize i povećati razmjenu informacija. Jačanje strukture služit će kao referentna tačka za EU i ostale relevantne partnere za prikupljanje svih relevantnih informacija o imigraciji u Bosni i Hercegovini i pregled cjelokupne situacije u zemlji. To ne samo da će poboljšati komunikaciju i efikasnost, upravljanje i koherentnost imigracije i osigurati da svi nedržavni akteri u Bosni i Hercegovini mogu provoditi dosljedne planove. Na osnovu postojeće strukture Ministarstva sigurnosti (kao što je odjel za imigraciju), struktura ne bi trebala biti operativna, već bi se trebala usredotočiti na prikupljanje, obradu i analizu podataka iz svih relevantnih agencija za izvještavanje i analizu preseljenja. Zatim bi ih trebali distribuirati svim relevantnim odjelima i agencijama Ministarstva sigurnosti kako bi formulisali politike, poboljšali strateško planiranje i ojačali akcije. Ovako ojačana institucija biće u skladu sa postojećim strukturama EU i drugih zemalja u regiji, što će pomoći procesu integracije u EU i ojačati regionalnu saradnju. Stoga bi ojačana struktura trebala u mogućnosti pružiti smjernice o ilegalnoj imigraciji, kao i sigurnosti, azilu i ekonomskoj imigraciji i razvoju. To će omogućiti donosiocima odluka da bolje razumiju postojeće probleme i izazove; snage i slabosti; nedostatke i potrebe, kako bi se stvorila jasno definisana polazna osnova za formulisanje realnih i razumnih nacionalnih planova za sprovođenje procjene rizika i efikasnog funkcionisanja sistema upravljanja imigracijom. Zemlje u regiji suočavaju se sa sve većim brojem ilegalnih imigranata iz zemalja izvan regije širom zapadnog Balkana. Glavni izvori su Afganistan, Pakistan, Palestina, Sirija i Alžir. Mreža za analizu

rizika Frontex (FRAN) navela je u svom tromjesečnom izvještaju od jula do septembra 2012. godine da se broj ilegalnih imigranata iz Sirije u EU udvostručio u odnosu na prethodni kvartal, dostigavši gotovo 4.000 ljudi. Povećanje broja ilegalnih imigranata izvan regiona i tranzit kroz zapadni Balkan takođe će doprinijeti povećanju broja i obima kriminalnih organizacija uključenih u krijumčarenje migranata. Očito je da je moguće širenje vanjskih granica EU i prelazak Hrvatske u EU sa zapadnog Balkana. Promijeni će prirodu i opseg imigracionih tokova kroz Bosnu i Hercegovinu, uključujući povećanje broja ilegalnih imigranata koji ulaze u EU kroz Hrvatsku i prolaze kroz Bosnu i Hercegovinu. S obzirom na nedavno pristupanje Hrvatske Europskoj uniji, granica između dviju zemalja glavna je kopnena granica s Europskom unijom i duga je više od 1.000 kilometara. Poduzimaju se mjere za jačanje upravljanja imigracionim tokovima na ovoj granici, uključujući jačanje kapaciteta dviju policijskih snaga za zajedničko patroliranje, a postojeće sinergije i mehanizmi trebaju biti ojačani kako bi se osiguralo da ta granica ne postane visok ulaz. . To je ujedno i ključna stvar, jer je zapadni Balkan važna karika u opskrbi Europske unije lijekovima, a dobro organizirane profesionalne kriminalne grupe koriste ga kao krijumčarski put s dugom historijom. Iako je krijumčarenje heroina u prošlosti činilo velik dio ovog problema trgovine drogom, izvještaj Ureda Ujedinjenih nacija za drogu i kriminal iz 2012. godine to je pokazao. Naglašavajući da se krijumčarenje kokaina preko Balkana znatno povećalo posljednjih godina, što dokazuje kontinuiranu važnost ove krijumčarske rute. Na zahtjev Europske komisije (EK), Međunarodna organizacija za migracije provela je studiju izvodljivosti kako bi utvrdila status zapadnog Balkana u pogledu tranzita ilegalnih imigranata iz zemalja porijekla izvan regije, te utvrdila i osmislila izvediva rješenja, fokusirajući se na ključne elemente koje je identifikovala EK. Izravna, terenska priroda istraživanja omogućava istraživačima da identifikuju najvažnija pitanja. Istraživanje uključuje sastanke s velikim brojem državnih i nedržavnih aktera kako bi se osiguralo da izvještaj bude konzistentan u svakoj zemlji i odražava širok spektar prioriteta i interesa, kao i karakteristike zemlje. Studija je primijetila da se priroda migracionih tokova u regiji promijenila posljednjih godina, pa se i Bosna i Hercegovina , kao i ostale zemlje u regiji, suočava sa sve većim brojem ilegalnih imigranata iz zemalja porijekla izvan regije. U kontekstu ovog povećanja potrebna je dalja regionalna koordinacija i saradnja kako bi se spriječio priljev ilegalnih imigranata u EU. Ilegalnu imigraciju sa zapadnog Balkana karakteriše višestruka zabrinutost. Ako zemlje u regiji sarađuju i koordiniraju u rješavanju problema, mogu se postići očekivani rezultati.⁶

1.2. IOM u svijetu

Međunarodna organizacija za migracije ili izvorno poznata kao Privremeni međuvladin odbor za europske migracije (PICMME), rođena je 1951. usred haosa raseljenja u zapadnoj Europi nakon Drugog svjetskog rata. U 1950-ima njegova je misija bila pomoći europskim vladama u određivanju zemalja preseljenja za otprilike 11 milijuna ljudi raseljenih ratom. Organizirao je prijevoz za gotovo milijun imigranata. Redosljed naziva promijenjen je iz PICMMA u Međuvladin odbor za europske migracije (ICEM) iz 1952. godine. Zatim je došao Međuvladin odbor za migracije (ICM) 1980. godine. Pridružio se Međunarodnoj organizaciji za migracije (IOM) 1989. Odražava transformaciju organizacije iz logističke agencije u imigracijsku agenciju u više od pola stoljeća. Iako povijest Međunarodne organizacije za migracije prati prirodne katastrofe i katastrofe izazvane čovjekom u posljednjih pola stoljeća - Mađarska 1956., Čehoslovačka 1968., Čile 1973., vijetnamske izbjeglice 1975., Kuvajt 1990. i Kosovo i Timor 1999. godine. G. Azijski tsunami i potres u Pakistanu 2004./2005. – Moto Međunarodne organizacije za migracije, da migracija i društvo u cjelini imaju koristi od humanih i uređenih migracija također je stekao međunarodno priznanje. Otkako je započela kao operativna logistička agencija, Međunarodna organizacija za migracije proširila je svoj djelokrug i postala organizacija koja radi s vladom i civilnim društvom na poboljšanju razumijevanja pitanja useljavanja, promicanju društvenog i ekonomskog razvoja kroz useljavanje i očuvanju dostojanstva i dobrobit imigranata .

Nakon proširenja opsega, brzo se proširio iz relativno male organizacije u jednu organizaciju, s procijenjenim godišnjim operativnim budžetom od 1,3 milijarde američkih dolara i približno 8.400 zaposlenih u više od 150 zemalja širom svijeta. Međunarodna organizacija za migracije trenutno ima 155 država članica i još 11 zemalja sa statusom posmatrača. Kao "imigrantska agencija", Međunarodna organizacija za migracije postala je referentna tačka u vrućoj globalnoj debati o društvenim, ekonomskim i političkim posljedicama migracija u 21. vijeku.

Imigracija se smatra jednim od globalnih problema koji određuju početak 21. vijeka, jer je danas više ljudi u pokretu nego bilo kada u ljudskoj istoriji. Ako se pravilno upravlja, međunarodna migracija može promovirati razvoj i prosperitet zemalja porijekla i odredišta,

<https://bih.iom.int/sites/bih/files/TRAFIC/GUIDELINES%20FOR%20WORK%20OF%20REGIONALMONITORING%20TEAMS%20FOR%20COMBATTING%20TRAFFICKINGIN%20HUMAN%20BEINGS%20IN%20OSNIA%20AND%20HERZEGOVINA.pdf> Guidelines for Work of Regional Monitoring Teams for Combating Trafficking in Human Beings in Bosnia and Herzegovina / pristup 23.06.2021.

kao i dobrobit samih migranata. Stoga, Međunarodna organizacija za migracije ima za cilj da razvije razvojni potencijal imigranata i koristi pojedinačnim imigrantima i društvu. Programske aktivnosti u ovoj oblasti su: promicanje formulacije imigracionih politika, jačanje sposobnosti vlada i partnera da uključe imigrantsko stanovništvo u razvojni proces zemlje porijekla, podsticanje ekonomskog i društvenog razvoja u ekonomski pogođenim imigrantskim područjima i podrška za ljudski kapital kroz programe imigracije. Promovisati razvoj radne snage, poboljšati uticaj doznaka na razvoj zemalja i zemalja primaoca doznaka i omogućiti državljanima koji ispunjavaju uslove da se vrate i reintegrišu u društvo.

Imigranti u svakoj zemlji imaju koristi od viših standarda, fizičkog, mentalnog i socijalnog blagostanja, što im omogućava da daju značajan doprinos razvoju zajednice i razvoju društva zemlje domaćina. Međunarodna organizacija za migracije nastoji promovirati sveobuhvatne zdravstvene programe i usluge prevencije i liječenja koji su korisni i dostupni imigrantima, te da zadovolji potrebe zemalja u upravljanju imigracijom. Međunarodna organizacija za migracije također pomaže u formuliranju zdravstvene politike i izgradnji kapaciteta za pružanje zdravstvene zaštite i poboljšanje zdravlja migranata.

Mobilnost je osnovna karakteristika današnjeg svijeta. Integrisano globalno tržište, pojava transnacionalnih mreža i brzi razvoj komunikacijske tehnologije promovišu povećanje mobilnosti visoko i nisko kvalifikovanih radnika, studenata, pripravnika, porodica i turista. Promjenjiva demografska i društvena struktura industrijaliziranog svijeta stvorila je potražnju za radnicima i stručnjacima iz drugih zemalja. Velika imigracija predstavlja potencijalno teška prilagođavanja, ali privreda koja želi da ostane konkurentna ne može zanemariti potrebu za promjenom. Stoga, legalna radna imigracija može biti obostrano korisno rješenje. Pored pružanja savjeta o politici i tehničkih savjeta o reguliranju migracije radne snage i drugih migracijskih kretanja, Međunarodna organizacija za migracije je također implementirala niz programa za pomoć vladi i imigrantima u zapošljavanju, učenju stranih jezika, kulturnom usmjeravanju prije odlaska, -usluge konzularne podrške, aspekti upisa i integracije i njihov povratak. Ove usluge prilagođene svakom projektu pružaju se u svim fazama procesa, od pružanja informacija i primanja zahtjeva, do inspekcija dokumenata, intervjuja, zdravstvenih procjena i upravljanja logistikom, do integrirane podrške koja može olakšati poteškoće prilagodbe novoj kulturi. Osigurati društveni sklad između starih i novih članova zajednice.

Planovi u ovoj oblasti uključuju pomoć pri preseljenju, pomoć pri repatrijaciji i pomoć u hitnim slučajevima i nakon vanrednih situacija. Međunarodna organizacija za migracije pomaže izbjeglicama tokom i nakon krize, a nekima od njih pruža trajna rješenja kroz preseljenje izbjeglica. Osim toga, provodi aktivnosti za pomoć interno raseljenim licima, bivšim vojnicima, žrtvama etničkih sukoba i zajednicama u tranziciji i oporavku. Na osnovu svog iskustva, Međunarodna organizacija za migracije je implementirala širok spektar programa kompenzacije u postkonfliktnim područjima.

Neregulisana imigracija može uključivati lične, društvene i državne socijalne, finansijske i političke troškove. Sveobuhvatan, transparentan i dosljedan pristup upravljanju imigracijom može pomoći u rješavanju problema nezakonite imigracije, uključujući krijumčarenje i trgovinu migrantima, smanjiti negativan utjecaj imigracije i održati integritet imigracije kao prirodnog društvenog procesa. Pravilno upravljanje pitanjima migracija na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou sve se više prepoznaje kao ključ za osiguranje urednijeg i humanijeg kretanja stanovništva. Međunarodna organizacija za migracije pomaže vladi u formulisanju i implementaciji imigracionih politika, propisa i administrativnih mehanizama za poboljšanje upravljanja imigracijom i zamjenu neregularnih tokova imigracije legalnim i organiziranim tokovima imigracije koji su u interesu svih vlada. S tim u vezi, Međunarodna organizacija za migracije sprovodi programe za olakšavanje procesa dobrovoljnog povratka neuspješnih tražilaca azila, prevarenih osoba i drugih imigranata i njihovu reintegraciju u društvo u zemljama porijekla, vodeći računa o potrebama i interesima lokalnih zajednica.⁷

Imigracioni izazovi 21. vijeka sve više zahtevaju od Međunarodne organizacije za migracije da deluje pored svojih tradicionalnih usluga. Na primjer, vanredne situacije i situacije nakon krize su nepredvidive i mogu se dogoditi bilo gdje u svijetu, posebno zbog degradacije životne sredine i katastrofa. Slično tome, kako se sve više i više od vlada traži da povrate i/ili obeštete ljude rastrkane širom svijeta koji su pretrpjeli progon, raseljavanje, konfiskaciju imovine ili druge oblike ličnih povreda u prethodnom režimu, od Međunarodne organizacije za migracije se traži da donese Globalna mreža.

⁷ <https://bih.iom.int/sites/bih/files/TRAFIC/SMJERNICE%20ZA%20POSTUPANJEREGIONALNIH%20MONITORING%20TIMOVA%20ZA%20BORBU%20PROTIVTRGOVINE%20LJUDIMA%20U%20BOSNI%20I%20HERCEGOVINI.pdf> Smjernice za postupanje regionalnih monitoring timova za borbu protiv trgovine ljudima u BiH / pristup 23.06.2021.

Neke od aktivnosti koje sprovodi Međunarodna organizacija za migracije su univerzalne i podržavaju širok spektar programa u specifičnim oblastima upravljanja imigracijom. To uključuje imigracionu politiku, istraživanje i pomoć prevarenim imigrantima. Istraživanja i analize su ključevi za razumijevanje imigracije, formuliranje učinkovitih novih politika i osmišljavanje održivih praktičnih metoda. Širenje informacija o imigracijskim trendovima, izazovima i mogućnostima ključna je funkcija organizacije. Redovno objavljuvani "Izvještaj o svjetskoj migraciji" opisuje glavne migracijske trendove i pitanja politike širom svijeta. Međunarodna organizacija za migracije nastoji ojačati svoju ulogu u širenju, razumijevanju i implementaciji međunarodnog imigracionog prava. Međunarodna organizacija za migracije, zajedno sa vladama i drugim partnerima u ovoj oblasti, sprovodi aktivnosti obuke i izgradnje kapaciteta o međunarodnom imigracionom pravu. Redovne konsultacije između vlada koje se suočavaju sa zajedničkim izazovima imigracije postale su posebno važne.

Uz materijalnu i logističku podršku Međunarodne organizacije za migracije, postoje regionalni procesi konsultacija u Sjevernoj i Južnoj Americi, Evropi, Africi i azijsko-pacifičkom regionu. Na globalnom nivou, Međunarodni dijalog o migracijama Vijeća Međunarodne organizacije za migracije je glavni međunarodni forum za diskusiju o imigracijskim politikama među vladama i promovise bolje razumijevanje i saradnju po pitanjima imigracije.

Faktori životne sredine dugo su uticali na globalne migracione tokove, a ljudi su uvek napuštali mesta sa teškim ili pogoršanim životnim uslovima. Očekuje se da će se migracija uzrokovana klimatskim promjenama povećati, što može biti strategija preživljavanja klimatskih promjena i uništavanja okoliša. Migracije, klimatske promjene i okoliš su međusobno povezani. Baš kao što degradacija životne sredine i katastrofe mogu izazvati migraciju, ljudska migracija takođe može imati značajan uticaj na okolne ekosisteme. Čini se da se migracije često pogrešno shvataju kao nesposobnost prilagođavanja promjenama u okruženju. Naprotiv, migracija može biti strategija prilagođavanja klimatskim promjenama i promjenama okoliša, te je važan dio društveno-ekoloških interakcija kojima se treba upravljati, jer migracija može imati značajne ekološke utjecaje na mjesta porijekla i odredišta, kao i migracija između rute i dovesti do dalje degradacije životne sredine. Jedan od dugoročnih ciljeva vezanih za ekološku migraciju je podrška vladama različitih zemalja da smanje ekološki izazvane migracije. Međunarodna organizacija za migracije ima za cilj da smanji ranjivost ljudi koji su suočeni sa ekološkim rizicima; pomogne stanovništvu u kretanju

uzrokovanom faktorima životne sredine; izgradi kapacitete vlada i drugih aktera da se lakše nose sa izazovima migracije životne sredine.⁸

1.3. IOM u Bosni i Hercegovini

Bosna i Hercegovina (Bosna i Hercegovina) nalazi se na razmeđu istočne i zapadne Europe. Sukob u bivšoj Jugoslaviji 1992.-1995. uništio je društvenu i ekonomsku infrastrukturu i prisilio više od polovice građana Bosne i Hercegovine da napusti svoje domove. Danas su povratak raseljenih osoba i porast ilegalnih migracija poput trgovine ljudima i krijumčarenja učinili migracije velikim izazovom za obnovu i razvoj Bosne i Hercegovine nakon sukoba. Međunarodna organizacija za migracije pokrenula je misiju u podrumu bolnice Koševo u Sarajevu 1992. godine kako bi se izradio plan medicinske evakuacije za evakuaciju ratnih ranjenika koji nisu mogli dobiti odgovarajući tretman na lokalnom nivou. Nakon rata, Međunarodna organizacija za migracije proširila je svoje djelovanje na izbjeglice koje su se vraćale iz inozemstva i pomagala građanima Bosne i Hercegovine da se presele u treće zemlje.

Bosna i Hercegovina je primljena u članstvo Međunarodne organizacije za migracije 9. Juna. 2005. (Rezolucija 1114 (LXXXIX) usvojena na 464. sjednici Vijeća). Danas su planovi Međunarodne organizacije za migracije usmjereni na sprječavanje ilegalnih migracija, zaustavljanje trgovine ljudima, promicanje nacionalnog razvoja i pomoć Vladi Bosne i Hercegovine u upravljanju migracijskim aktivnostima. Međunarodna organizacija za migracije predana je načelu da je sigurna, uredna i normalna migracija korisna za imigrante i društvo u cjelini.

Kao vodeća međunarodna organizacija, Međunarodna organizacija za migracije surađuje s partnerima u međunarodnoj zajednici:

⁸ Norwegian Refugee Council's Global IDP Database, www.idpproject.org Ova web stranica sadrži bazu podataka o pitanjima interne raseljenosti i situacijama u pojedinačnim zemljama.

- Pomaže u rješavanju rastućih operativnih izazova u upravljanju migracijama
- Poboljšava razumijevanje migracijskih problema
- Potiče društveni i ekonomski razvoj kroz useljavanje
- Podržava dostojanstvo i dobrobit imigranata

Rezime

Preko Odeljenja za upravljanje imigracijom, Međunarodna organizacija za migracije je posvećena formulisanju smernica u ovoj oblasti; formulisanju globalnih strategija; postavljanju standarda i kontroli kvaliteta; upravljanju znanjem vezanim za „mainstream“ sektor imigracije, uključujući rad i olakšavanje imigracije, imigracija i razvoj, i protiv trgovine ljudima, pomoć u dobrovoljnom povratku, zdravlje migranata, pomoć ranjivim migrantima, imigracija i upravljanje granicama, te cjelokupna izgradnja kapaciteta za upravljanje imigracijom. Pored toga, Ministarstvo upravlja i Fondom Međunarodne organizacije za razvoj migracija i odgovorno je za pregled, odobravanje i upravljanje multiregionalnim i globalnim projektima. Ovo odjeljenje obezbjeđuje tehnički nadzor za reviziju projekata i akreditaciju stručnjaka u ovoj oblasti. Također je odgovoran za koordinaciju sa Ministarstvom za međunarodnu saradnju i partnerstva i održavanju poslovnih partnerstava sa relevantnim vladinim, multilateralnim i privatnim industrijskim partnerima. Sukobi, oružano nasilje, katastrofe, epidemije i druge krize primorale su milione ljudi da napuste svoje domove i zajednice, ponekad godinama ili čak decenijama. Trenutno je više od 82 miliona ljudi interno i prekogranično raseljeno, a u prosjeku oko 25 miliona ljudi bude raseljeno zbog katastrofa svake godine. Ekonomski pad, politička nestabilnost i drugi pokretački faktori takođe su primorali masovna kretanja stanovništva. Kao glavna agencija UN-a posvećena pitanjima imigracije, posvećeni je spašavanju života i pomaganju ljudima da ostanu izvan opasnosti. Štiti i pomaže onima koji su raseljeni ili zarobljeni krizom i podržavamo oporavak ljudi i njihovih zajednica. Posvećena ublažavanju nedostataka koji prisiljavaju ljude da napuste svoje domove, pomažući u izgradnji otpornosti i fokusirajući se na smanjenje rizika od katastrofa kako bi se mogli birati mobilnost i migracija. Organizacija je jedan od najvećih humanitarnih aktera u svijetu i jedna od rijetkih međunarodnih organizacija koja direktno utiče na projekte u humanitarnim, razvojnim i mirovnim odnosima kako bi pružila sveobuhvatan odgovor u svim fazama krize.

2. Migracijska pitanja u Bosni i Hercegovini

2.1. Upravljanje migracijama

Implementacija strategije u oblasti imigracije i azila u Bosni i Hercegovini (Bosna i Hercegovina) je u toku i realizuje se prema planu. Međunarodna organizacija za migracije, Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) i Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine provode projekat implementacije pojedinih dijelova strategije i dalje izgradnje kapaciteta Ministarstva sigurnosti za upravljanje imigracijom. Bosna i Hercegovina dijeli imigracione odgovornosti među mnogim agencijama, tako da postoji kapacitet za njihovo jačanje i poboljšanje postojećih struktura kako bi se osiguralo da Ministarstvo sigurnosti može brzo i efikasno uspostaviti kontakte sa EU i drugim relevantnim akterima. Stoga je potrebno ojačati mehanizam prikupljanja, razmjene i analize podataka, te povećati razmjenu informacija. Jačanje strukture će poslužiti kao referentna tačka za EU i druge relevantne partnere da prikupe sve relevantne informacije o imigraciji u Bosni i Hercegovini i sagledaju cjelokupnu situaciju u zemlji. Ne samo da će pomoći poboljšanju komunikacije i efikasnosti, upravljanja i imigracionu koherentnost, i osigurati da sve zemlje i nedržavni akteri mogu implementirati dosljedne planove. Na osnovu postojeće strukture Ministarstva sigurnosti (kao što je odjel za imigraciju), struktura ne bi trebala biti operativna, već bi se trebala fokusirati na prikupljanje, obradu i analizu podataka od svih relevantnih agencija za izvještavanje i analizu preseljenja. Zatim ih treba podijeliti svim relevantnim odjelima i agencijama Ministarstva sigurnosti radi formulisanja politika, poboljšanja strateškog planiranja i jačanja akcija. Ovako ojačana institucija uskladit će se sa postojećim strukturama Evropske unije i drugih zemalja u regionu, što će pomoći procesu integracije Evropske unije i jačanju regionalne saradnje. Stoga bi ojačana struktura trebala biti u stanju da pruži smjernice za ilegalnu imigraciju, kao i sigurnost, azil i ekonomsku imigraciju i razvoj. Ovo će omogućiti donosiocima odluka da bolje razumiju postojeće probleme i izazove, prednosti i slabosti, slabosti i potrebe, kako bi osmislili realističan i razuman nacionalni plan implementacije procjene rizika i efikasnog rada sistema upravljanja imigracijom kako bi se uspostavila jasno definisana polazna osnova.⁹

⁹ Cohen, R., K. Walter, and E. Mooney (Eds), 2003 *The Guiding Principles on Internal Displacement and the Law of the South Caucasus: Georgia, Armenia, Azerbaijan*, American Society of International Law, Washington D.C.

2.2. Neregularne migracije

Zemlje u regionu suočavaju se sa sve većim brojem iregularnih migranata iz zemalja izvan regiona preko zapadnog Balkana, a glavne zemlje izvora su Avganistan, Pakistan, Palestina, Sirija i Alžir. Frontexova mreža za analizu rizika (FRAN) navela je u svom tromjesečnom izvještaju od jula do septembra 2012. da se broj otkrivenih ilegalnih imigranata iz Sirije u EU udvostručio u odnosu na prethodni kvartal, dostigavši skoro 4.000 u roku od tri mjeseca. Povećanje broja ilegalnih imigranata izvan regiona i tranzita kroz zapadni Balkan također će doprinijeti povećanju broja i obima kriminalnih organizacija uključenih u krijumčarenje migranata. Očigledno je da širenje vanjskih granica EU i transfer Hrvatske u EU sa zapadnog Balkana može biti moguće. To će promijeniti prirodu i obim imigracionih tokova kroz Bosnu i Hercegovinu (Bosna i Hercegovina), uključujući povećanje broja iregularnih imigranata koji ulaze u EU preko Hrvatske i prolaze kroz Bosnu i Hercegovinu. S obzirom na nedavno pristupanje Hrvatske Evropskoj uniji, granica između dvije zemlje je glavna kopnena granica s Europskom unijom i duga je više od 1.000 kilometara. Poduzimaju se mjere za jačanje upravljanja imigracijskim tokovima na ovoj granici, uključujući jačanje sposobnosti dvije policije za provođenje zajedničkih patrola, a od suštinskog je značaja jačanje postojećih sinergija i mehanizama kako bi se osiguralo da ova granica ne postane visoki ulaz. . Ovo je takođe ključna stvar, jer je Zapadni Balkan važna karika u isporuci droge u Evropsku uniju, a dobro organizovane profesionalne kriminalne grupe koriste ga kao krijumčarsku rutu sa dugom historijom. Iako je krijumčarenje heroina kroz povijest bio glavni dio ovog problema trgovine drogom, pokazao je izvještaj Ureda Ujedinjenih naroda za drogu i kriminal iz 2012. godine, ističući da je šverc kokaina širom Balkana značajno porastao posljednjih godina, što dokazuje kontinuirani značaj ove krijumčarske rute. Prema sporazumu o readmisiji između dvije zemlje, pristupanje Hrvatske Evropskoj uniji može povećati broj imigranata koji se vraćaju iz Hrvatske u Bosnu i Hercegovinu. Od vitalnog je značaja pratiti ovaj proces kako bi se osiguralo da mehanizam i struktura upravljanja imigracijom Bosne i Hercegovine budu u mjesto. Ljudi su primijetili da se ilegalni imigranti sve više organiziraju, a udio imigranata koji se vraćaju na ilegalne granične prijelaze se povećao, čime se sve više pritiska na resurse države Bosne i Hercegovine. Zahvaljujući ciljanim strateškim inicijativama koje finansira Evropska unija i bilateralni donatori, Bosna i Hercegovina je uspostavila određene strukture i mehanizme koji se odnose na upravljanje imigracijom, a nadležni organi su sposobni da odgovore na trenutnu situaciju. Međutim, ove strukture i mehanizmi uspostavljeni su kao

odgovor na trenutnu situaciju, tako da bez dalje podrške i ciljane intervencije, vlastima u zemlji može biti teško da se nose sa sve većim brojem neregularnih migranata izvan regiona. Povratak i readmisija su problematični; Bosna i Hercegovina je potpisala sporazume o readmisiji sa drugim zemljama u regionu, a potpisala je i sporazume sa Turskom i Moldavijom, ali ih još nije ratifikovala. Iako je posljednjih godina bilo mnogo bilateralnih pregovora sa stranim zemljama, potpisano je nekoliko sporazuma o readmisiji. Sporazum o readmisiji sa Turskom sadrži neadekvatno sročene klauzule koje se odnose na državljane trećih zemalja. Dakle, povratak državljanima trećih zemalja u Tursku nije sistematska procedura predviđena sporazumom. Zapravo, ovo nije sporazum koji omogućava državljanima trećih zemalja/iregularnim migrantima povratak iz regiona. Bosna i Hercegovina koristi veliki dio svog ograničenog budžeta za identifikaciju ovih migranata i njihovo prebacivanje iz jedne zemlje u drugu. Iako nacionalni sistem Bosne i Hercegovine uključuje mehanizme koji omogućavaju neregularnim migrantima da se dobrovoljno vrate u zemlju porijekla, djelotvornost ovih mehanizama otežava nedostatak sredstava, što otežava povratak ilegalnih imigranata izvan regiona u njihove zemlje porekla. U kontekstu budućeg procesa pridruživanja Evropskoj uniji i odgovarajućih integracionih mera u njoj, sve zemlje u regionu moraju poštovati EURODAC propise nakon pristupanja. Stoga će to biti dugoročna inicijativa za pružanje tehničke pomoći neregularnim imigrantima i tražiocima azila u nadogradnji/uspostavljanju nacionalnog kompjuterskog sistema registracije. Svaki projekat treba težiti uključivanju biometrijskih identifikatora (otisaka prstiju) u skladu sa pravilima i standardima EU u Bosni i Hercegovini, te osigurati usklađenost sa propisima EC 862/2007 i punu kompatibilnost sa EURODAC sistemom zemalja članica EU. Ovo bi trebalo biti dopunjeno izgradnjom kapaciteta nacionalnih nadležnih organa kako bi se osiguralo da oni mogu upravljati sistemom u skladu sa pravilima i standardima EURODAC-a i propisima EC 862/2007. Kako bi se olakšala razmjena podataka i unaprijedilo upravljanje ilegalnom imigracijom, važno je uskladiti zakonsku regulativu sa propisima o prikupljanju biometrijskih podataka, zaštiti podataka i razmjeni informacija. Kapaciteti Zajedničkog centra za analizu rizika (JRAC) trebaju unaprijediti provođenje procjene i analize rizika i naknadnu razmjenu znanja, kao i koordinaciju aktivnosti na subregionalnom nivou i formulisanje nacionalnih strategija. JRAC promovise koordinaciju razmjene informacija i analize rizika između agencija povezujući analitičke sposobnosti agencija za upravljanje granicom i Ministarstva sigurnosti. Međutim, još uvijek postoji prostor za poboljšanje sposobnosti Zajedničkog centra za analizu rizika (JRAC) posebno u smislu identificiranja i razumijevanja rizika povezanih s pristupanjem Hrvatske Evropskoj uniji, kako bi se bolje predvidjeli budući trendovi i

predložili mjere. Veliki problem sa kojim se Bosna i Hercegovina suočava u pogledu povratka neregularnih migranata je nedostatak aktivnog mehanizma identifikacije. Povećanje broja iregularnih imigranata iz zemalja izvan regiona naglašava ovaj problem, od kojih većina nema lična dokumenta. Jačanje mehanizama saradnje sa neregionalnim zemljama porijekla ovih migranata pomoći će da se skрати proces identifikacije i poveća mogućnost njihovog efektivnog povratka.¹⁰

2.3. Regionalna saradnja država

Komitet za regionalnu saradnju (RCC) nastavlja da igra ključnu ulogu u promovisanju regionalne saradnje i podršci evropskim i evroatlantskim integracijama u jugoistočnoj Evropi. Stoga svaka inicijativa usmjerena na jačanje regionalne saradnje i koordinacije treba dati prioritet aktivnom učešću RCC-a. Na zahtjev Evropske komisije (EK), Međunarodna organizacija za migracije sprovela je studiju izvodljivosti za utvrđivanje statusa Zapadnog Balkana u pogledu tranzita ilegalnih imigranata iz zemalja porijekla van regiona, te utvrđivanje i osmišljavanje izvodljivih rješenja, fokusiranje na ključne elemente koje je identifikovala sama EK. Direktna, terenska priroda istraživanja omogućava istraživačima da identifikuju najrelevantnija pitanja, a istraživanje uključuje sastanke s velikim brojem državnih i nedržavnih aktera kako bi se osiguralo da izvještaj bude dosljedan u svakoj zemlji i da odražava širok spektar prioriteta i interesovanja kao i nacionalne karakteristike. U studiji je istaknuto da se priroda migracionih tokova u regionu promijenila posljednjih godina. Bosna i Hercegovina (Bosna i Hercegovina), kao i druge zemlje u regionu, sada se suočava sa sve većim brojem ilegalnih imigranata iz zemalja porijekla van region. U kontekstu ovog povećanja, potrebna je dalja regionalna koordinacija i saradnja kako bi se spriječilo ulazak ilegalnih imigranata u Evropsku uniju. Inherentni problemi ilegalne imigracije na Zapadnom Balkanu su multilateralni problemi. Ako zemlje u regionu sarađuju i koordiniraju svoje aktivnosti na rješavanju ovih problema, mogu se postići očekivani rezultati. Bosna i Hercegovina je članica Centra za provođenje zakona jugoistočne Evrope (SELEC) i Regionalne inicijative za imigraciju, azil i izbjeglice (MARRI). S obzirom na promjenjivu

¹⁰ https://bih.iom.int/sites/bih/files/2021/D4D_publicacija_Final.pdf Dijaspورا za razvoj: Prenos znanja iz iseljništva 2018-2020 / pristup 23.06.2021.

prirodu migracionih tokova, kao što je već istaknuto, postoji prostor za jačanje sposobnosti MARRI-ja i njegovo pozicioniranje kao centralni mehanizam koordinacije na regionalnom nivou u kontekstu upravljanja migracijama. Povratak (AVR) ili regionalna inicijativa kojom upravlja međunarodna organizacija, koja će omogućiti organizaciji/inicijativi da brzo odgovori na promjene trendova u cijelom regionu i blagovremeno mobilizira resurse kako bi dodijelila sredstva tamo gdje su najpotrebnija. U poređenju sa AVR na državnom nivou, regionalni fond će takođe biti logičnija i efikasnija intervencija, jer brojevi na državnom nivou nisu konstantni i menjaće se tokom vremena, a takođe omogućava intervenciju sa jedne centralne lokacije, čime se smanjuje upravljanje i administrativni troškovi. Država porijekla sa diplomatskim prisustvom u jednoj od ovih zemalja ima prostora za jačanje konzularne saradnje sa Crnom Gorom i Srbijom. Ova inicijativa će promovirati saradnju u identifikaciji državljana trećih zemalja i poboljšati njihove postupke povratka i readmisije. Kako se priroda ilegalnih imigranata na Zapadnom Balkanu promijenila, većina tražilaca azila i ilegalnih imigranata sada dolazi izvan regiona. Međutim, Zapadni Balkan trenutno ne može dobiti prevodioce za sve jezike koje koristi većina imigranata, niti imaju finansijska sredstva da samostalno pružaju usluge prevođenja za sve te jezike. Regionalna baza podataka tumačenja dostupna svakoj zemlji može ublažiti probleme sa kojima se pojedine zemlje suočavaju u komunikaciji sa tražiocima azila i ilegalnim imigrantima iz zemalja izvan regiona. Lista regionalnih prevodilaca će biti isplativa metoda.¹¹ Zemlje u regionu će dijeliti resurse za to i obezbijediti prava pristupa putem video konferencija i prevođenja na licu mjesta. Kreiranje prevodilačke baze podataka za svaku državu u regionu rješenje je koje pozdravljaju svi učesnici istraživanja kao dugoročno i isplativo rješenje koje se može tražiti putem video konferencija/Skyp-a. U kontekstu pristupanja Hrvatske Evropskoj uniji, prekogranična saradnja sa Crnom Gorom i Srbijom treba da bude u fokusu budućih inicijativa, zasnovanih na postojećim mjerama i tekućim inicijativama, kako bi se ove tri zemlje mogle nositi sa promjenama bilo koje prirode. Kontekst vanjskih granica, razmjere i razmjere prekograničnog kriminala i ilegalne imigracije. Inicijativa bi se trebala fokusirati na jačanje administrativnih i operativnih sposobnosti kroz implementaciju koordinisanih mjera za borbu protiv prekograničnog kriminala, te podržavanje izgradnje kapaciteta svih nadležnih tijela uključenih u upravljanje imigracijom kako bi se EU približila zemljama u regionu. Međunarodna organizacija za migracije implementira projekat koji ima za cilj uspostavljanje Trilateralnog

¹¹ <https://bih.iom.int/sites/bih/files/downloads/publications/Maksimiziranje%20Uticaja%20Finansijskih%20Tokova%20i%20Investicija%20Povezanih%20sa%20Migracionim%20Kretanjima%20na%20Razvoj%20Bosne%20i%20Hercegovine.pdf> / pristup 23.06.2021.

centra za policijsku saradnju (PCC) duž granice sa Bosnom i Hercegovinom, sličan onima koji već djeluju unutar Evropske unije. Centar za policijsku saradnju će promovirati brzu razmjenu informacija između agencija za provođenje zakona u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji, te promovirati izgradnju kapaciteta i razvoj saradnje u regionalnim operacijama. Centar će ojačati saradnju između granične službe u oblasti bezbednosti granica, borbe protiv organizovanog kriminala, ilegalne imigracije i trgovine ljudima, te krijumčarenja. Centar će u potpunosti ispuniti standarde šengenske sigurnosti granica i približiti Bosnu i Hercegovinu Evropskoj uniji. Ulaganje u PCC u pretprijetnoj fazi stvorit će efikasne alate koji će nastaviti raditi kada Bosna i Hercegovina postane dio EU. Projekt će razviti standardizirane procedure za razmjenu informacija i usvajanje općih smjernica za obuku, uzimajući u obzir zakonodavstvo i najbolju praksu EU, kao i specifične potrebe BiH.¹² U ovom slučaju, projekat će ne samo stvoriti strukturu koja će ostati u potpunosti funkcionalna i nakon ulaska u Evropsku uniju, već će biti zamišljen kao struktura koja će dovesti do osnivanja drugih centara u regionu. Pravni okvir i mogućnosti na nacionalnom nivou u regionu trenutno sprečavaju bilo kakve inicijative koje imaju za cilj razmenu informacija tipa EURODAC. Ono što je važno jeste da sve zemlje Zapadnog Balkana, na istom tehnološkom nivou i u isto vrijeme, mogu izvršiti neophodne izmjene nacionalnog zakonodavstva regiona i sklopiti potrebne sporazume. Stoga je važno uspostaviti i podržati redovne regionalne sastanke zasnovane na postojećim regionalnim inicijativama, uključujući učešće stručnjaka iz zemalja članica EU, radi koordinacije imigracionih politika, zakonodavstva i operativnih procedura.

Posljednji period upravljanja imigracijom u Bosni i Hercegovini obilježila je vrlo bliska saradnja nadležnih organa na svim nivoima i drugih zemalja i međunarodnih, međuvladinih i drugih organizacija koje djeluju na međunarodnom nivou. Ova vrsta saradnje se odnosi na različite oblike zajedničkih i koordinisanih akcija koje se preduzimaju za efikasnije upravljanje migracionim tokovima. Saradnja institucija Bosne i Hercegovine ostvaruje se i na političko-strateškom i operativno-praktičnom nivou. Pravni osnov saradnje su odredbe domaćeg zakonodavstva, odnosno odredbe međunarodnih ugovora o saradnji u oblasti imigracije i azila. Realizuje se kroz bilateralne projekte. Postoje agencije zadužene za imigraciju i azil u drugim zemljama, a postoje i međunarodne organizacije zadužene za imigraciju i azil. Projekat je finansiran od strane vlada drugih zemalja i vlastitih sredstava Evropske komisije, a ima za cilj uspostavljanje sistema imigracije i azila u Bosni i

¹² <https://bih.iom.int/sites/bih/files/Strategy/Strategija%20BiH%202016.pdf> Strategija u oblasti migracija i azila i Akcioni plan za period 2016-2020. godina Sarajevo, mart 2016. Godine / pristup 23.06.2021.

Hercegovini, te ostvarivanje regionalne ili međunarodne saradnje u oblasti imigracije i azila. Što se tiče regionalne i međunarodne saradnje u oblasti migracija i azila, institucije nadležne za ove oblasti organizovale su niz sastanaka na kojima su uspostavljeni određeni mehanizmi regionalne i međunarodne saradnje. U cilju utvrđivanja obima regionalne i međunarodne saradnje u oblasti imigracije i azila, biće uvedeni sporazumi i veliki projekti koje provode organi nadležni za imigraciju i azil u Bosni i Hercegovini:

- Sporazum o readmisiji između Bosne i Hercegovine i Evropske zajednice koji se odnosi na prihvata lica bez dokumenata u drugim državama i drugi bilateralni sporazumi koji se odnose na readmisiju neregistrovanih stanovnika. Ugovor se sastoji od Ministarstva sigurnosti – Službe za prihvata i useljavanje državljanina Bosne i Hercegovine, stranaca ugovornica koji primaju državljane trećih zemalja i lica bez državljanstva i povratnika, te državljanina trećih zemalja i lica bez državljanstva. Prilikom ulaska i izlaska stranaca iz Bosne i Hercegovine intervenisaće granična policija Bosne i Hercegovine. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine-Odjel za izbjeglice, raseljena lica, readmisiju i stambenu politiku prihvata i zbrinjavanje državljanina Bosne i Hercegovine u trajanju od 30 dana u skladu sa sporazumom o readmisiji. Građani koji se vraćaju po osnovu sporazuma o readmisiji zaduženi su za implementaciju entitetskih ministarstava u saradnji sa lokalnim zajednicama.
- U Pragu je od 27. do 28. aprila 2009. usvojena zajednička izjava o uspostavljanju imigracionog partnerstva. Akcioni plan 2012-2016. položen u Poznanju 4. novembra 2011. Broj godina između zemalja EU, istočne i jugoistočne Evrope i Turske. Izvršavaju ga sve agencije nadležne za imigraciju i azil u skladu sa svojim ovlaštenjima.
- Istanbulska deklaracija o “Partnerstvu na putu svile” usvojena je na petom ministarskom sastanku Budimpeštanskog procesa održanom u Istanbulu 19. aprila 2013. godine, s ciljem promoviranja dijaloga o upravljanju protokom migranata duž “Putu svile” kako bi se potvrdile promjene u geografskom opsegu i fokusu Budimpeštanskog procesa.
- Luksemburška deklaracija – sastanak na visokom nivou o ruti istočnog Mediterana/zapadnog Balkana 8. oktobra 2015. godine.
- Bosna i Hercegovina je članica Međunarodne organizacije za migracije (IOM) od 2005. godine i članica Međunarodnog centra za razvoj migracione politike (ICMPD) od 2011. godine.

- Saradnja sa GDISC-om (Generalni sekretarijat za imigracione službe Evropske unije) ostvaruje se kroz učešće Ministarstva bezbjednosti-Odjeljenja za imigraciju, kroz učešće na sastancima GDISC-a, na kojima se nalaze Služba za strance, Odjeljenje za imigraciju i Odjeljenje za azil Ministarstvo sigurnosti učestvuje.
- Osnovni oblik regionalne saradnje u oblasti migracija ostvaruje se preko MARRI centra (Regionalni centar za imigraciju, azil i izbjeglice) u Skoplju. Centrom upravlja šest država članica: Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Srbija, Crna Gora i Makedonija. Sastanci MARRI regionalnog foruma se održavaju dva puta godišnje. Osnovna ideja osnivanja centra je da se zemljama Zapadnog Balkana omogući autonomija i inicijativa u regionalnoj saradnji, da pokažu da mogu samostalno saradivati i doprinijeti regionalnoj stabilnosti i razvoju. Osim toga, sve zemlje koje je pokrenuo MARRI potpisnice su i Sporazuma o stabilnosti i pridruživanju, čiji je jedan od glavnih ciljeva jačanje regionalne saradnje, posebno u oblasti migracija. Ministarstvo sigurnosti – Odsjek za imigraciju i azil, Granična policija BiH, Ministarstvo vanjskih poslova i Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice – odjeli i odjeli za imigraciju, saraduju sa MARRI centrom prema svojim funkcijama o izbjeglicama, raseljenim licima, stambenim politikama i saradnja. Koordinaciju provodi nacionalni koordinator Bosne i Hercegovine u saradnji i koordinaciji sa MARRI centrom i stalnim predstavnikom Bosne i Hercegovine u MARRI centru u Skoplju.
- Ugovor o uslovima putovanja državljanina dviju država između Bosne i Hercegovine i susjednih zemalja, koji omogućava tranzit sa ličnim kartama. Ove sporazume provodi Granična policija BiH u dijelu koji prelazi granicu Bosne i Hercegovine, a biro kontroliše zakonitost boravka na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- U oblasti granične sigurnosti u nadležnosti Granične policije Bosne i Hercegovine, potpisan je nacionalni sporazum o saradnji u nadzoru granica sa Hrvatskom, kao i neki sporazumi koji proizlaze iz njega. Sa Srbijom su potpisani Protokol o održavanju sastanaka i Protokol o zajedničkim patrolama na zajedničkim granicama. Potpisan protokol o zajedničkoj patroli i sporazum o zajedničkoj graničnoj inspekciji sa Crnom Gorom.
- Osnivanjem Agencije za upravljanje graničnom poslovnom saradnjom država članica Evropske unije (FRONTEX), ostvaren je značajan napredak u prekograničnoj saradnji na evropskom nivou. Potpisan je sporazum koji uključuje prikupljanje, analizu i razmjenu informacija, saradnju u oblasti obuke, tehničke saradnje, zajedničke operacije

na granici Bosne i Hercegovine i država članica EU, te učešće u zajedničkim operacijama i pilot projektima u organizaciji FRONTEX-a.

- Ministarstvo bezbjednosti Bosne i Hercegovine, Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore i Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije potpisali su Protokol o uspostavljanju i radu Zajedničkog centra za policijsku saradnju u Trebinju.
- U martu 2013. godine Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava policije, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine i Granična policija potpisali su Protokol o uspostavljanju zajedničkog kontakt centra na novom graničnom prijelazu Sedra-Bihać.
- Nadležni policijski organi Bosne i Hercegovine, Republike Albanije, Republike Hrvatske, Republike Makedonije, Crne Gore i Republike Srbije potpisali su memorandum o razumijevanju o uspostavljanju sistema za razmjenu statistike ilegalne imigracije i učešće u regionalnom sistemu ranog upozoravanja. Granična policija Bosne i Hercegovine određena je za nacionalnu kontakt tačku za Bosnu i Hercegovinu, a Ministarstvo sigurnosti-Odjel za azil i Biro saraduju.
- Što se tiče međunarodne saradnje u oblasti useljavanja i razvoja, Bosna i Hercegovina i Švicarska su 2009. godine potpisale memorandum o uspostavljanju imigracionog partnerstva. Ministarstvo za izbjeglice-Odjel za migracije i Odsjek za izbjeglice, raseljena lica, readmisiju i stambenu politiku. Memorandum o razumijevanju između Bosne i Hercegovine i Lihtenštajna o uspostavljanju imigracionog partnerstva potpisan je 2011. godine.
- Bosna i Hercegovina je potpisnica Konvencije o policijskoj saradnji Jugoistočne Evrope iz 2006. godine. Konvencija je osnovni sporazum za policijsku saradnju u regionu. Saradnja u ostvarivanju zajedničkih bezbjednosnih interesa i efikasna borba protiv prekograničnih prijetnji javnom redu i bezbjednosti i međunarodnim zločinima su glavni ciljevi Konvencije. Potpisnici konvencije su se obavezali da će redovno razmjenjivati informacije o kriminalnim aktivnostima, provoditi zajedničke procjene prijetnji i razvijati saradnju između relevantnih agencija za provođenje zakona. Konvenciju provode Granična policija Bosne i Hercegovine, Biro za istrage i zaštitu i druge policijske agencije u Bosni i Hercegovini.
- Bosna i Hercegovina je potpisnica sporazuma o strateškoj saradnji sa Evropskom policijskom agencijom (Europol). Ovaj sporazum reguliše razmjenu informacija, zahtjeve za pomoć, obradu zahtjeva, razmjenu stručnog znanja, povjerljivost i procedure verifikacije, službenike za vezu, naknade, odgovornosti i rješavanje sporova. Važan faktor u implementaciji sporazuma je implementacija projekta ILECU (Law

Enforcement Coordination Unit) u Bosni i Hercegovini, koji ima za cilj unapređenje međunarodne policijske saradnje u borbi protiv organiziranog kriminala Crnogorična policija, Zavod za indirektno oporezivanje, entitet Ministarstvo unutrašnjih poslova i regionalna policija Brčko.

- Prema "Sporazumu o saradnji u borbi protiv prekograničnog kriminala" potpisanom u Bukureštu 1999. godine, osnovan je Centar za borbu protiv prekograničnog kriminala jugoistočne Evrope (SECI) koji je transformisan u Centar za sprovođenje zakona jugoistočne Evrope (opciono).
- Učešćem Granične policije BiH, Državne agencije za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine, Zavoda i drugih agencija za provođenje zakona, realizuje se sporazum o policijskoj saradnji između Bosne i Hercegovine i drugih zemalja na bilateralnom nivou.
- Granična policija Bosne i Hercegovine uspješno je saradivala i učestvovala u realizaciji programa i projekata brojnih međunarodnih organizacija kao što su DCAF, SELEC Centar, ICITAP i Interpol, te uspostavila kvalitetnu odbranu granice sa policijskim agencijama i institucijama u Zemlje EU i druge zemlje Policijsko partnerstvo. Ovaj period se ogleda kroz tehničku pomoć u opremi i obuci.
- Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine uspješno je saradivalo sa nekim međunarodnim organizacijama koje se bave pitanjima imigracije i razvoja, kao što su Međunarodna organizacija za migracije (IOM), Međunarodni centar za razvoj migracione politike (ICMPD), razvoj Vlade Njemačke Agencija (GIZ), agencije Ujedinjenih nacija, itd.¹³

¹³ <https://bih.iom.int/sites/bih/files/downloads/publications/Maksimiziranje%20Uticaja%20Finansijskih%20Tokova%20i%20Investicija%20Povezanih%20sa%20Migracionim%20Kretanjima%20na%20Razvoj%20Bosne%20i%20Hercegovine.pdf> / pristup 23.06.2021.

2.4. Radne migracije

Donosioci odluka u relevantnim državnim institucijama u Bosni i Hercegovini (Bosna i Hercegovina), posebno u Ministarstvu vanjskih poslova, Zavodu za rad i zapošljavanje i njemu podređenom Ministarstvu civilnih poslova, trebaju podržati formuliranje i implementaciju politika za povećanje pozitivnih uticaja migracije i smanjenje negativnog uticaja. Uticaj na porodice i zajednice porijekla, tranzita i odredišta. U tom kontekstu, treba formulirati bilateralne sporazume o zapošljavanju sa zemljama u regionu i Evropskoj uniji kako bi se promovirale kratkoročne i srednjoročne migracije u Bosni i Hercegovini, posebno sezonsko zapošljavanje, zapošljavanje u konkretnim projektima ili stažiranje. Ovi sporazumi pomažu da se formalizuju obaveze različitih zemalja da osiguraju da se imigracija odvija u skladu sa dogovorenim principima i procedurama, promovišu uredan proces useljavanja i štite interese samih imigranata i interese zemalja pošiljaoca i primaoca. Uz podršku projekta Zapadnog Balkana za imigraciju (MIDWEB), uspostavljanje Centra za migracione usluge (MSC) ojačalo je i poboljšalo sposobnost vladinih agencija da efikasno distribuiraju informacije o legalnim imigracijskim kanalima među potencijalnim radnicima migrantima i povećalo šanse za povratak. Nova znanja i vještine i ljudski kapital. Stoga će ulaganje u dalje uspostavljanje imigracionih servisnih centara osigurati održavanje postignutog napretka. Kao član Koordinacione agencije za imigraciju i azil, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine treba podržati da promovira politiku na nacionalnom nivou posebno za privremene i cirkularne migracije, koja će pomoći uspostavljanju veza između Bosne i Hercegovine i partnerskih zemalja. Između zainteresovanih strana u privatnom i javnom sektoru, i kroz urednu imigraciju, otvoriti kanale za sistematski i efikasan transfer vještina i izgradnju kapaciteta. U pogledu starosne razlike stanovništva između Evropske unije i Zapadnog Balkana i Bosne i Hercegovine, privremene i cirkularne migracije se bave određenim zanimanjima i rješenjima na tržištu rada, te podstiču sticanje novih znanja i vještina koje će biti od koristi Bosni i Hercegovini. Uz odgovarajuću podršku, sve to može pokrenuti gore navedena koordinacijska agencija. Ovo će uključivati pokretanje bilateralnih sporazuma o radu i socijalnoj zaštiti sa državama članicama EU na osnovu identifikacije zemalja odredišta sa strateškim interesima, uzimajući u obzir potrebe tržišta rada i političko razumijevanje Bosne i Hercegovine i zemalja destinacije. Ovaj oblik useljavanja takođe pomaže u smanjenju faktora koji dovode do ilegalnog useljavanja ekonomski aktivnog stanovništva iz Bosne i Hercegovine, te sprječava „odliv mozgova“. Zemlje u regionu postigle

su napredak u regulisanju mobilnosti radne snage, novi zakoni i propisi se objavljuju u skladu sa pravom EU. Pojavljuju se praktični mehanizmi za regulisanje imigracije, a pitanja imigracije se ugrađuju u strateške dokumente. Međutim, novi mehanizmi i okviri su još uvijek krhki i treba ih konsolidirati i institucionalizirati. Informacioni sistem tržišta rada prikuplja neke podatke o imigraciji, ali ih prikuplja na nesistematski način, što otežava razvoj analize i dugoročnog predviđanja. Imigracioni servisni centri pružaju podršku odlazećim imigrantima, ali to nije pojava na nacionalnom nivou. Najavljena je potreba za regulisanjem mobilnosti radne snage, ali malo je stvarnih mehanizama za implementaciju. Osim toga, uspostavljeni su kontakti sa dijasporom i sprovedeni pilot projekti u područjima privremenog povratka, ali na nesistematski način. U ovom slučaju ekonomski migranti još uvijek ne razumiju stvarne potrebe odredišnog tržišta ili nisu pripremljeni, radnici migranti još uvijek nisu dobro zaštićeni u inostranstvu, stručnjaci u BiH koji žive u inostranstvu žele doprinijeti svojim vještinama. Međutim, mogućnosti u Bosni i Hercegovini nisu jasne, što dovodi do toga da potencijalni investitori iz dijaspore ostaju neaktivni ili biraju druga tržišta. Stoga se politike moraju prebaciti sa praćenja ukupnog migracionog toka na ciljaniji pristup zasnovan na obrazovanju i iskustvu migranata, prirodi migracije i zadovoljavanju specifičnih potreba tržišta rada i karakteristika migranata. Osim toga, potreban je pouzdan okvir za mapiranje dijaspore i utvrđivanje njenog potencijalnog doprinosa razvoju Bosne i Hercegovine.¹⁴

¹⁴ <https://bih.iom.int/sites/bih/files/Strategy/Strategija%20BiH%202016.pdf> Strategija u oblasti migracija i azila i Akcioni plan za period 2016-2020. godina Sarajevo, mart 2016. Godine / pristup 23.06.2021.

2.5. Trgovina ljudima

Zaštita žrtava trgovine ljudima ključna je oblast u čitavom problemu i potrebno je uložiti sve napore. Neophodno je podržati uspostavljanje prihvatnog centra za žrtve trgovine ljudima pod rukovodstvom nacionalnih institucija Bosne i Hercegovine (Bosna i Hercegovina). Više pažnje treba posvetiti reintegraciji žrtava u društvo kako ne bi postale žrtve trgovine ljudima. Ove aktivnosti reintegracije trebale bi se fokusirati na podučavanje žrtava vještinama kako bi se promovirala njihova reintegracija u društveno-ekonomski život. Treba dalje promovirati zajedničke sastanke policije, tužilaca, sudija i socijalnih službi, uzimajući u obzir promjene u situaciji i metodama trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini i širem regionu. Još jedna prednost zajedničkih trening aktivnosti je to što je svaki učesnik prošao objedinjenu obuku, počevši od istog referentnog okvira, a istovremeno pruža priliku učesnicima da se lično upoznaju, što pomaže u izgradnji povjerenja između partnera. Državne vlasti počele su da se bave problemom trgovine ljudima 2001. godine. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je 6. decembra 2001. godine usvojilo "Akcioni plan Bosne i Hercegovine za prevenciju trgovine ljudima". Pored toga, formiran je Nacionalni komitet Akcionog plana za prevenciju trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini. Pošto zakonodavstvo iz ovog perioda nije poznavalo zaštitu žrtava trgovine ljudima, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice stupilo je na snagu 6. septembra 2002. godine. Izdata su privremena uputstva o postupanju sa žrtvama trgovine ljudima. Navedena direktiva definiše pravila i postupanje svih državnih i entitetskih organa koji sprovode prevenciju i suzbijanje aktivnosti trgovine ljudima u skladu sa svojim ovlašćenjima, kao i udruženja građana koja su potpisala Sporazum o razumijevanju i zbrinjavanju žrtava. . U skladu sa odredbama Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, donesenog 2003. godine, direktiva je ostala na snazi do donošenja relevantnih podzakonskih akata, koji su po prvi put sadržavali odredbe o zaštiti stranaca. Stranci koji su postali žrtve trgovine ljudima. "Zakon o kretanju stranaca i o boravku i azilu" iz 2003. godine definiše pravo na privremeni boravak iz humanitarnih razloga. Ako je stranac žrtva organizovanog kriminala (tj. trgovine ljudima), strancu će biti odobren privremeni boravak radi zaštite i pomoći za oporavak i povratak u zemlju uobičajenog prebivališta. Navedenim zakonima propisano je da je Ministarstvo sigurnosti nadležno da pruži posebnu zaštitu i pomoć žrtvama trgovine ljudima kako bi im pomoglo da se oporave i vrate u svoju uobičajenu zemlju prebivališta. . Osim toga, zakonske odredbe predviđaju i mogućnost osnivanja ustanova specijalizovanih za prihvatanje stranaca, kao što je prihvatilište za žrtve trgovine ljudima, te

nadzor nad radom specijalizovanih ustanova za prihvatanje stranaca na sljedeće načine. Ministarstvo sigurnosti od 2008. godine ove propise preuzeo je Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu, kojim se detaljno preciziraju postupci zaštite stranaca koji su žrtve trgovine ljudima. Procedure za razmjenu informacija među akterima koji pomažu žrtvama trgovine ljudima regulisani su „Pravilima za zaštitu žrtava i svjedoka državljanina Bosne i Hercegovine“ i „Pravilima za zaštitu žrtava trgovine sa inostranstvom“. Svi slučajevi stranih žrtava prijavljuju se nadležnom terenskom centru Službe za poslove sa strancima, u cilju obezbjeđenja prijema i smještaja i regulisanja statusa stranaca u Bosni i Hercegovini. Ministarstvo sigurnosti saraduje sa nevladinim agencijama u vršenju nadležnosti pružanja posebne zaštite i pomoći stranim žrtvama trgovine ljudima kako bi im se pomoglo u oporavku i povratku u zemlju uobičajenog boravka. U cilju obezbjeđivanja adekvatnog smještaja i zbrinjavanja stranih žrtava trgovine ljudima, Ministarstvo sigurnosti je potpisalo sporazum o saradnji sa dvije nevladine organizacije kako bi se stranim žrtvama trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini osigurao adekvatan i siguran smještaj i skrb kao i pravna pomoć. Navedenim sporazumom su jasno propisana prava i obaveze Ministarstva sigurnosti i nevladinih organizacija u pružanju usluga žrtvama trgovine ljudima iz inostranstva. U domaćem pravu, član 186. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine inkriminiše krivično djelo međunarodne trgovine ljudima, koje predstavlja zločin protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom. Krivično djelo organizirane međunarodne trgovine je u Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine 186a Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine. U Krivičnom zakonu RS, članovi 198a i 198b kriminaliziraju trgovinu ljudima, a član 198c kriminaliziraju organizovanu trgovinu ljudima. U Krivičnom zakonu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, član 207.A kriminalizuje trgovinu ljudima, a član 207.B kriminalizuje organizovanu trgovinu ljudima. Na kraju, treba reći da donošenjem ovih propisa nisu okončane aktivnosti zemalja Bosne i Hercegovine na usklađivanju imigracionih zakona sa najnovijim izmjenama relevantnih propisa iz ove oblasti koje EU donosi. Ovo je jedan od glavnih prioriteta koji se mora uzeti u obzir prilikom planiranja strateških aktivnosti u budućnosti.¹⁵

¹⁵ <https://bih.iom.int/sites/bih/files/TRAFIC/Analytical%20Report%20.pdf> Enhancing Counter Trafficking in Crisis in Western Balkan / pristup 23.06.2021.

Rezime

Preko Odjeljenja za međunarodnu saradnju i partnerstvo, Međunarodna organizacija za migracije podržava i koordinira odnose organizacije sa svojim državama članicama, međuvladinim organizacijama, civilnim društvom i medijima. Takođe pruža smjernice i podršku za odnose sa vladinim, multilateralnim i privatnim donatorima. Ministarstvo vodi i koordinira aktivnosti foruma Međunarodne organizacije za migracije, uključujući Međunarodni dijalog o migracijama (IDM), podršku Međunarodne organizacije za migracije globalnom i regionalnom procesu konsultacija, te pripreme za godišnji sastanak upravnog tijela IOM-a. . Ona je takođe odgovorna za komunikacijske i javne informativne funkcije organizacije. Jedna od glavnih funkcija Ministarstva je ulazak u prvu luku pristajanja i "prozor" Međunarodne organizacije za migracije kao eksterni partner, odgovaranje na upite, dogovaranje brifinga i pružanje opstih informacija o organizaciji i imigracijskim pitanjima i općim trendovima. Ministarstvo prati razvoj nacionalne i međunarodne imigracione politike i promoviše poznavanje i razumijevanje međunarodnog imigracionog prava. Osigurava da, u konsultaciji s drugim organizacionim jedinicama, opsežan i dosljedan razvoj i širenje institucionalne pozicije IOM-a o ključnim pitanjima i trendovima međunarodne migracijske politike. Ovaj odjel je također odgovoran za informiranje osoblja IOM-a o strateškom planiranju i razvoju projekata, kao i za koordinaciju, promoviranje i širenje novih istraživanja, posebno o novim pitanjima. Ove funkcije uključuju doprinos međunarodnim raspravama o imigraciji, praćenje međunarodnih konferencija, postavljanje prioriteta i osiguravanje adekvatne zastupljenosti.

3. Migracijski problemi u Bosni i Hercegovini

U cilju formulisanja sveobuhvatne, održive politike zasnovane na evropskim standardima u oblasti imigracije i azila, Bosna i Hercegovina je kontinuirano razvijala, implementirala i nadzirala provođenje strateških dokumenata iz ove oblasti. Osnovni cilj ovog nastojanja je da se očigledan uspijeh i rezultati rada nadležnih organa u oblasti imigracije i azila iskoriste kao realni potencijal za buduće planiranje aktivnosti u ovoj oblasti kako bi se formirao pozitivan

trend u ovoj oblasti imigracije i azila. Ovaj zadatak posebno dolazi do izražaja u kontekstu stupanja na snagu Sporazuma o stabilnosti i pridruživanju, koji primorava Bosnu i Hercegovinu na blisku saradnju sa državama članicama i institucijama EU u oblastima viza i upravljanja granicama u oblastima imigracije i azila. Ako se uzme u obzir da je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine 2001. godine usvojilo prvi strateški dokument iz ove oblasti, možemo opravdano očekivati da će gotovo 20 godina nakon implementacije ovakvih strateških dokumenata naša država biti u statusu imigracije i azila, što je veoma važno za ulazak u Evropsku uniju., što značajno ispunjava tražene standarde. Ovaj strateški dokument rezultat je zajedničkog koordinacionog rada predstavnika nadležnih agencija u Bosni i Hercegovini koje se bave pitanjima imigracije i azila, a to su: Ministarstvo sigurnosti-Odjel za imigraciju, Odjel za azil, Služba za strance, Granična policija BiH i Državna agencija za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine, Ministarstvo vanjskih poslova-Ministarstvo međunarodnog prava i konzularnih poslova, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice-Odjel za imigraciju i izbjeglice, readmisiju, raseljena lica i Odjeljenje za stambenu politiku. Formulisanje strategije i akcionog plana podržale su vlade Švajcarske i Lihtenštajna kroz projekat "Podrška sistemu upravljanja imigracijom i azilom u Bosni i Hercegovini-Faza 2". Prilikom formulisanja strategija i akcionih planova u oblasti imigracije i azila (2016-2020) definisani su osnovni principi razvoja, te su uzeti u obzir svi relevantni indikatori i faktori koji utiču na konkretne mjere i planiranje aktivnosti nadležnog organa na određeno vrijeme. Radi se o analizi i predstavljanju najvažnijih dostignuća u oblasti upravljanja imigracijom i azilom u Bosni i Hercegovini, a ključni dio strategije je predviđanje strateških ciljeva i mjera i aktivnosti formuliranih kroz akcioni plan.¹⁶

- A. Načelo zakonitosti – znači da je država dužna formulirati niz međusobno povezanih mjera i aktivnosti za efikasno upravljanje imigracijom u cilju povećanja interesa imigranata i države, uz smanjenje ilegalne imigracije i trgovine ljudima;
- B. Bezbednosni principi zemlje i njenih građana – predviđaju mogućnost brzog delovanja za pružanje usluga zaštite i bezbednosti u slučaju ilegalne imigracije ili velikih imigracionih tokova;
- C. Princip integracije—Prema ovom principu, okruženje pogodno za integraciju stranaca u društvo trebalo bi da se obezbedi povećanjem osjetljivosti javnosti i aktivnijom ulogom vladinih i nevladinih službi;

¹⁶ Kälin, W., 2000 Annotations to the Guiding Principles on Internal Displacement, The American Society of International Law and the Brookings Institution Project on Internal Displacement

- D. Princip međunarodne saradnje-prema ovom principu treba osigurati dijalog i saradnju sa zemljom porijekla i trećim zemljama radi koordinacije i povezivanja vanjske politike Bosne i Hercegovine, u dijelu koji se odnosi na imigraciju, i ciljeva imigracione politike

Strategija i njen akcioni plan u oblasti migracija i azila (2016-2020) je sveobuhvatan dokument zasnovan na svim relevantnim indikatorima i faktorima u oblasti migracija i Bosne i Hercegovine u tom pogledu. Među ovim faktorima posebno su značajni geostrateški položaji sa Bosnom i Hercegovinom, uočeni migracioni trendovi, ustavni i zakonski okviri, obaveze koje proizilaze iz međunarodnih sporazuma, razvoj zajedničke imigracione politike EU, te politike koje donose nadležni organi Bosne i Hercegovine. Tokom izrade ovog strateškog dokumenta izvršena je analiza i istaknuta najznačajnija dostignuća u oblasti upravljanja imigracijom i azilom u Bosni i Hercegovini. Analiza zakonodavstva u oblasti imigracije i azila jasno pokazuje da Bosna i Hercegovina nastoji pratiti razvoj zakona zajednice u ovoj oblasti i u potpunosti ih inkorporirati u domaće zakonodavstvo. Osim toga, Bosna i Hercegovina ima sve osnovne institucionalne strukture za implementaciju sistema azila i upravljanja imigracijom, koje su, u skladu sa zakonodavstvom donesenim ovom Konvencijom, osposobljene za kontrolu kretanja i boravka stranaca i borbu protiv ilegalne imigracije. Ključni dio strategije u oblasti imigracije i azila za period 2016-2020. odnosi se na planiranje strateških ciljeva koji su postavljeni da budu specifični, mjerljivi, ostvarivi, realni i vremenski ograničeni. Oni su različitog sadržaja i uslovno su podjeljeni na ciljeve koji imaju za cilj podsticanje i promovisanje legalne imigracije, uz ograničavanje ilegalne imigracije i smanjenje takvih pojava, posebno trgovine ljudima i mogućih bezbednosnih pretnji izazvanih trgovinom ljudima. Dugoročno gledano, u oblasti imigracije i azila, Bosna i Hercegovina ima za cilj uspostaviti kvalitetan sistem imigracije i azila koji zadovoljava standarde EU i uključuje međunarodno izbjegličko pravo na nacionalnom nivou, te aktivno učestvuje u definiranju sistema politike imigracije i azila na nacionalnom nivou i regionalnom nivou.¹⁷

Srednjoročni strateški ciljevi postavljeni za period od 2016. do 2020. godine su sljedeći:

- 1) Unaprijediti sistem kontrole ulaska i boravka stranaca u Bosni i Hercegovini;
- 2) Izgradnja kapaciteta u oblasti azila u Bosni i Hercegovini;
- 3) Unaprijediti efikasnost kontrole državnih granica Bosne i Hercegovine;

¹⁷ Nys, M., 2002 L'immigration familiale à l'épreuve du droit, Bruxelles, Bruylant.

- 4) Pojačati borbu protiv ilegalne imigracije u Bosni i Hercegovini;
- 5) Doprinijeti smanjenju trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini;
- 6) Ojačati institucionalne kapacitete Bosne i Hercegovine za povezivanje migracija i razvoja;
- 7) Uspostaviti sistem praćenja integracije stranaca koji legalno žive na teritoriji Bosne i Hercegovine i
- 8) Uspostaviti stalni sistem koordinacije u provođenju imigracione politike Bosne i Hercegovine.

Akcioni plan 2016-2020 razrađuje postizanje osam navedenih ciljeva u ovom strateškom dokumentu. I kroz implementaciju 37 mjera i 173 aktivnosti sa konkretnim akterima odrediti period implementacije.

3.1. Azil i reintegracija

Bosna i Hercegovina (BH) ima potražnju za ugostiteljskim objektima, od kojih je najvažniji podrška nadležnim organima za otvaranje uspostavljenih centara za azil. Bosna i Hercegovina nema nezavisan mehanizam za dobijanje informacija o zemlji porijekla. Mogućnost pomoći Ministarstvu sigurnosti u određivanju prioritetne zemlje porijekla i strukture i metoda za dobijanje informacija iz zemlje porijekla, kao i zajedničkih šablona i minimalnih standarda, te naknadno utvrđivanje sposobnosti osoblja za sprovođenje istraživanja o zemlji porijekla, na osnovu dogovorenih šablona i standarda, iz širokog spektra izvora i razvoja porijeklu zemlje. Iz statistike granične policije vidi se da su neki iregularni imigranti u regionu ponovo primljeni u zemlju u koju su prošli bez potvrde državljanstva. Ovo stvara problem da zemlja u kojoj je imigrant ponovo primljen mora ponovo pokrenuti proces utvrđivanja zemlje porijekla. U slučaju sumnje o zemlji porijekla koju traži azilant, izvršit će se lingvistička analiza. Budući da podnosilac zahtijeva ne može da dostigne nivo glavnog jezika koji se očekuje u zemlji ili regionu njegove zemlje porijekla, ili podnosilac zahteva otkriva kontradiktorne izjave ili druge nepouzdanе dokaze u vezi sa tim, može se pojaviti sumnja u nacionalnost zemlje porijekla /područja. Piloti analize jezika manjeg obima mogu pružiti uvid u dugoročni obim uspostavljanja takvog mehanizma na širem nivou.

Prvi propis koji reguliše pitanja imigracije i azila na nivou Bosne i Hercegovine je Zakon o imigraciji i azilu iz 1999. i pored nekih nejasnoća, ovaj zakon je ispunio svoj zadatak jer je oblast imigracija i azil u skladu sa ustavom i stvaraju preduslove za dalje zakone i azil, institucionalni razvoj u ovoj oblasti. Ostvaren je značajan napredak u poboljšanju pravnog okvira koji reguliše pitanja mobilnosti, pravo boravka stranaca u Bosni i Hercegovini ostvaruje se kroz Zakon o migracijama i boravku. Ministarstvo sigurnosti pruža posebnu zaštitu i pomoć žrtvama trgovine ljudima, uspostaviti posebnu instituciju za prijem stranaca i uspostaviti pravni osnov.

Uspostaviti odgovarajuće službe za implementaciju politike imigracije i azila, boravka i mobilnosti. Razvojem zajednice javlja se potreba u cilju koordinacije bh. Zakonodavstvo u oblasti imigracije i azila, novi zakon donesen 2008.

"Zakon o kretanju stranaca i boravku i azilu" revidiran 2012.¹⁸

Od promjenjivih činjenica zajednice, od obaveza i domaće zakonodavstvo u ovoj oblasti je stalno usklađeno sa evropskim propisima. Ministarstvo Sigurnosti, donošenje strategija u oblasti imigracije i azila i njegov akcioni plan za period 2012-2015. godine su proglašena dva zakona: "Zakon o strancima" i "Zakon o azilu". U vezi sa Pravilnikom o kretanju i boravku stranaca u oblasti imigracije i Zakonom o azilu U oblasti azila, "Zakon o strancima" 23 pokriva samo oblast imigracije. Za strance važe uslovi i procedure za ulazak stranaca u Bosnu i Hercegovinu, vize i bez viza. putne isprave za strance, boravak, udaljenje, prihvata i smještaj stranaca u Bosni i Hercegovini. Nadzor i ovlašćenja organa u primjeni ovog zakona, prekršaji i prekršajne kazne kršenje odredaba ovog zakona i druga pitanja u vezi sa boravkom stranaca u Bosni i Hercegovini. Zakon o strancima usklađen je sa 10 direktiva i 11 uredbi Evropskog vijeća. Novi sadržaj vezan za "Zakon o kretanju stranaca i boravku i azilu" je da je to zakon što se tiče stranaca, privremene boravišne dozvole strancima se mogu izdati na sljedeće načine. Osnova kvalitetnog zapošljavanja, odnosno mogućnost izdavanja "plavih" Ulaznica, a potom i dozvole za privremeni boravak i dozvole za strance i sezonske radnike. Privremeni boravak za rukovodioce i stručnjake pri premeštaju u okviru pravnog lica Ili pripravnici koji su prebačeni u Bosnu i Hercegovinu, definicija privremenog boravka je drugačija. U svrhu naučno-istraživačkog rada, i propise o maksimalnom roku (Nadzor) Uskladiti sa relevantnim propisima EU u ovoj oblasti u imigracionom centru. Prijedlogom Zakona o azilu utvrđuju se institucije, principi. Dodijeliti status izbjeglice, status supsidijarne zaštite, prestanak i ukidanje

¹⁸ Commission of the European Communities, 2000 Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on a Community Immigration Policy, Doc. COM (2000) 757 final, 22 November

statusa izbjeglice i statusa pomoćne zaštite, privremena zaštita, identifikacija dokumenti, prava i obaveze tražilaca azila, izbeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, kao i druga pitanja iz oblasti azila u Bosni i Hercegovini. Novi prijedlog koji se odnosi na "Zakon o kretanju stranaca i boravku i azilu" je Zakon o azilu koji uvodi nove modele i standarde za prihvatanje tražilaca azila u pogledu prava tražioci azila, kao što je pravo na rad kao tražilac azila ili pravo na sticanje srednje škole. Nacrt zakona mijenja pravo na saznanje, pravnu pomoć, psihosocijalna pomoć za održavanje solidarnosti izbjeglica i porodica stranaca pomoćna zaštita itd. Zatim, nacrt zakona o azilu definiše ponašanja koja se razmatraju u smislu međunarodne zaštite, progon ili teška tjelesna povreda, počinioци progona ili teške tjelesne ozljede. Glavno tijelo zaštite i zaštite unutar zemlje, te princip "in situ" samo su neke od ovih oblasti. Svrha inkorporiranja ovog zakona je da bude u skladu sa standardima EU.

3.2. Strategija u oblasti migracija i azila

Prilikom formulisanja određenih zakonskih i političkih dokumenata iz oblasti kontrole imigracije i azila u Bosni i Hercegovini potrebno je uzeti u obzir sve relevantne indikatore i faktore koji će uticati na planiranje konkretnih mjera i aktivnosti nadležnog organa u odabranom periodu. Ovo je važno za kreiranje sveobuhvatnog dokumenta zasnovanog na realnoj, pouzdanoj i objektivnoj procjeni migracionih tokova i interesa Bosne i Hercegovine u ovoj oblasti. Među tim faktorima, oni koji se odnose na: (a) geostrateški položaj Bosne i Hercegovine, (b) uočene migracijske trendove, (c) ustavni i pravni okvir, (d) obaveze koje proizilaze iz međunarodnih sporazuma, (e) prema smjeru kretanja EU Zajednička imigracijska politika i (f) politika koju su usvojili nadležni organi Bosne i Hercegovine. Uzimajući u obzir geostrateški položaj Bosne i Hercegovine je od suštinskog značaja za procjenu rizika od ilegalne imigracije na ili preko njene teritorije. S druge strane, objektivni pokazatelji kao što su površina Bosne i Hercegovine, stanovništvo, dužina i fizičke karakteristike državnih granica, broj i struktura graničnih prijelaza mogu pomoći u procjeni obima kontrole migracionih tokova, posebno u planiranju potrebnih resursa za ove svrhe i utvrđivanje odgovornosti. Pored ukupnog trenda, trend imigracije je jedno od pitanja koje već duže vrijeme rješavaju svi subjekti u oblasti kontrole imigracionih tokova. Praksa je pokazala da bosanskohercegovačke agencije koje se bave imigracijskim pitanjima samo prikupljaju i obrađuju podatke koji se direktno odnose na njihov rad. Da bi se istinski razumjeli imigracijski trendovi u Bosni i Hercegovini, nakon sagledavanja potrebe za sveobuhvatnim

prikupljanjem podataka o imigracionim tokovima u Bosni i Hercegovini, zaključak je da svi ovi podaci moraju biti objedinjeni na jednom mjestu, te da se odgovarajuća analiza, evaluacija i poređenje upoređuju sa podacima iz prethodnog perioda. Prvi migracioni profil Bosne i Hercegovine izrađen je za 2008. godinu zbog potrebe uspostavljanja mehanizma za prikupljanje statistike o migracijama i međunarodnoj zaštiti, sistema za obradu statistike migracija, te sveobuhvatnog, redovnog i kvalitetnog izvještaja o migracionim tokovima. Svrha ovog dokumenta je da se dublje upozna sa glavnim trendovima u oblasti imigracije, da promoviše razvoj politike kvaliteta i donošenje odgovarajućih propisa u oblasti imigracije i azila. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine odlučilo je uspostaviti mehanizam za redovno ažuriranje imigracionog profila Bosne i Hercegovine. 6 Imigracioni profil Bosne i Hercegovine se ažurira svake godine i može se pronaći na web stranici Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine. U oblasti imigracije, treba napomenuti da je geografski položaj Bosne i Hercegovine na raskrsnici istoka i zapada, što je veoma pogodno za tranzit imigranata u Zapadnu Evropu. Kako bi se barem okvirno utvrdili neki od imigracijskih trendova sa kojima se Bosna i Hercegovina trenutno suočava, važno je sagledati podatke o kretanju stranaca preko granica Bosne i Hercegovine, legalnoj i ilegalnoj imigraciji, te tražiteljima azila. Počevši od kasnih 1990-ih, Bosna i Hercegovina se našla pod ekstremnim teretom intenzivnih migracionih tokova preko svoje teritorije, uglavnom sa istoka u zemlje zapadne Evrope. U nedostatku sveobuhvatnih, djelotvornih i koordinisanih mjera i aktivnosti za kontrolu priliva novih imigranata, pojavile su se određene sigurnosne praznine koje su dovele do niza pojava koje karakteriziraju ilegalni imigranti, odnosno trgovine ljudima. Kako bi osigurala prava ljudi zaštićenih međunarodnim pravom, Bosna i Hercegovina je uspostavila institucije koje se bave ovim pitanjima i utvrđuju njihova posebna ovlaštenja u ovoj oblasti. S tim u vezi, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice, raseljena lica, readmisiju i stambenu politiku nadležno je za ostvarivanje prava na rad, zdravstvenu i socijalnu zaštitu, kao i obrazovanje, smještaj i druga prava u skladu sa zakonom. Takođe je nadležan za prihvatanje i zbrinjavanje državljana Bosne i Hercegovine koji se vraćaju u Bosnu i Hercegovinu prema sporazumu o readmisiji do 30 dana. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine uključuje i Odsjek za izbjeglice, raseljena lica, readmisiju i stambenu politiku, a nakon prijema počinje rad Centra za zbrinjavanje povratnika, Odjeljenja za stambenu politiku i projekte i Odjeljenja za podršku radu, komiteta za izbjeglice i raseljena lica u Bosni i Hercegovini.¹⁹

¹⁹ <https://bih.iom.int/sites/bih/files/Strategy/Strategija%20BiH%202016.pdf> Strategija u oblasti migracija i azila

3.3. Otpornost Bosne i Hercegovine na migracije

26 godina nakon rata u Bosni i Hercegovini (Bosna i Hercegovina), zemlja je još uvijek podijeljena. Nedostatak solidarnosti nastavlja da podriva napredak i istovremeno ograničava socio-ekonomske mogućnosti, posebno mlade. Ovo je uzrokovalo da desetine hiljada mladih ljudi napuste Bosnu i Hercegovinu, uprkos njihovom potencijalu da izgrade inkluzivnije i mirnije društvo. U protekle četiri godine, Inicijativa za otpornost Bosne i Hercegovine (BHRI) Međunarodne organizacije za migracije osnažila je lokalne mlade da kreiraju pozitivne promjene za sebe i svoje zajednice. BHRI radi sa akterima civilnog društva na povećanju uloge mladih u procesu donošenja odluka na lokalnom nivou, istovremeno podržavajući aktivizam i liderstvo mladih. BHRI je također ojačao glas mladih kroz medije kako bi pojačao pozitivne i jedinstvene narative. Kako bi dodatno osporio razlike i promovirao saradnju, BHRI je uspostavio mrežu mladih iz različitih etničkih, političkih i geografskih sredina. BHRI je dio IOM-ovog portfelja socijalne kohezije i otpornosti. Finansira ga Ured Inicijative za transformaciju (OTI) Agencije Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID) i provodi se kroz iterativni mehanizam malih grantova. Ovo podržava stratifikaciju aktivnosti finansiranja za visoko kontekstualizirane i prilagodljive programe, istovremeno osiguravajući komplementarnost programa. Na osnovu najboljih praksi BHRI-ja i naučenih lekcija, Međunarodna organizacija za migracije trenutno prikuplja sredstva za nastavak svojih najutjecajnijih aktivnosti prema novom planu. Kako bi mladima pružio prilike za pozitivnu interakciju, BHRI podržava lokalne omladinske lidere da osnuju i vode omladinske klubove i centre u svojim zajednicama. BHRI je pružio više od 550 aktivnih mladih neformalno obrazovanje o liderstvu, radu s mladima, zagovaranju i upravljanju projektnim ciklusom, te su uspostavili ili ojačali 34 takva omladinska prostora širom zemlje. Mnogi od ovih omladinskih prostora su zvanično registrovani od strane gradske vlasti, a gradska vlast im daje prostore ili mali budžet za realizaciju svojih aktivnosti. Do sada je skoro 3.000 mladih ljudi širom zemlje učestvovalo u ovim aktivnostima. Omladinski klubovi i centri se također koriste kao platforme za društvene promjene. Uz podršku BHRI-a, mladi su osmislili i implementirali više od 300 lokalnih inicijativa zasnovanih na pitanjima i prioritetima 67 zajednica. To uključuje razne operacije čišćenja, obnovu infrastrukture male zajednice i promociju istorijskog i kulturnog nasljeđa kroz jedinstvenu priču. Kroz podršku BHRI-a odborima za mlade na gradskom, državnom i entitetskom nivou, promovira

promociju pitanja mladih i formulisanje omladinskih politika i zakona. Kako bi promovirao saradnju i standarde za rad s mladima u Bosni i Hercegovini, BHRI je organizirao različite posjete i aktivnosti umrežavanja među omladinskim liderima i zvaničnicima širom zemlje. BHRI je uspostavio formalno partnerstvo između tri entitetska odbora mladih i oni se zajednički zalažu za revitalizaciju nacionalnog odbora za mlade. Tri entitetska vijeća mladih također su potpisala memorandum o razumijevanju sa nacionalnim savjetima mladih Srbije, Crne Gore i Sjeverne Makedonije radi jačanja podregionalne saradnje. Osim toga, BHRI podržava uspostavljanje mreže omladinskih prostora u Federaciji Bosne i Hercegovine koja bi odražavala zvanično uspostavljenu mrežu omladinskih centara u Republici Srpskoj. Podržavajući razvoj omladinske politike za Republiku Srpsku, BHRI se uspješno zalagao za priznavanje omladinskog rada kao profesije entiteta i izradio akademski plan i program o omladinskom radu na Univerzitetu u Banjoj Luci. Također podržava razvoj strategije za mlade nakon donošenja novog zakona o mladima u Zapadnoj Hercegovini. Uoči lokalnih izbora 2020. BHRI je organizirao različite građanske tribine u Mostaru, tokom kojih su ljudi razmišljali o prioritarnim pitanjima koja treba riješiti nakon prvih lokalnih izbora u gradu u posljednjih 12 godina. BHRI je potom organizirao Forum kandidata u Mostaru i 15 drugih zajednica širom zemlje, uspostavljajući direktnu komunikaciju između građana i političkih kandidata. Direktan prenos foruma omogućio je oko 11.000 ljudi da učestvuju onlajn u svakom događaju. Nakon lokalnih izbora, BHRI je organizirao pet foruma o odgovornosti, a sarajevska vlada Guangzhoua u novoj izbornoj jedinici postavila je pitanje o svojim prvih 100 dana u uredu. Ukupan broj pregleda ovih foruma prelazi 200.000 puta. Konačno, BHRI je organizirao forum od 5 građana i 20 kandidata kako bi pozdravio relativno nepoznate izbore za mjesne odbore (MZ), istovremeno ohrabrujući građane i mlade ljude da postanu kandidati. Ove aktivnosti pomažu poboljšanju političke odgovornosti. U cilju jačanja uloge mladih u lokalnom procesu donošenja odluka, BHRI je organizirao tri politička koledža sa ukupno 63 politički aktivna mladih iz zemlje i političkog polja. Oni su prošli obuku o političkoj odgovornosti, odgovornosti i izbornim kampanjama, a njihov opći cilj je obučiti novu generaciju političara koji slijede pozitivnu viziju zemlje. Šesnaestogodišnjaci koji su pohađali ove fakultete izabrani su za lokalnu vlast. Nedavno je BHRI podržao četvrtu političku akademiju sa izabranom omladinom, kao i lokalnim omladinskim aktivistima kako bi se potaknula saradnja kroz lokalne inicijative. Kroz različite aktivnosti organizirane u omladinskim klubovima i centrima koje podržava BHRI, lokalni zvaničnici i mladi promovirani su da budu relevantni za mlade. Redovno vodi dijalog o ovom pitanju. Kako bi se povećala stopa izlaznosti, posebno među mladima, BHRI podržava aktivnosti informisanja i

podizanja svijesti putem interneta i aktivnosti glasanja van mreže. Uoči lokalnih izbora 2020. u uličnoj akciji učestvovalo je više od 300 mladih koji su dijelili letke kako bi uputili mlade da prvi put glasaju i objasnili kako je njihovo glasanje utjecalo. Oni također ohrabruju građane da se odupru zapaljivom govoru i govoru mržnje, te usmjere svoje glasove na pitanja koja su im bitna. Online događaj je generirao više od 1.500 postova na društvenim mrežama, s ukupnom pokrivenošću od više od 10 miliona i brojem učesnika koji se približava 250.000. BHRI saraduje sa 445 mladih ljudi različitog porijekla na istraživanju, mapiranju i zaštiti istorijskih spomenika, antičkih groblja, srednjovjekovnih tvrđava i drugih lokaliteta širom zemlje. Mladi su također organizirali inicijative za čišćenje i obilježavanje puta koji vodi do mjesta baštine kako bi se građanima omogućilo učešće u zaštiti kulturnog naslijeđa. Kako bi educirali građane o zajedničkom naslijeđu, mladi su napisali veliki broj objedinjenih priča o historiji i kulturi, te poduzeli niz uličnih akcija, uključujući i rekonstrukciju srednjeg vijeka. Svrha ovih događaja je proslavljanje zajedničke istorije i nasleđa zemlje i suprotstavljanje manipulaciji istorijskim slikama. U cilju promocije međureligijske tolerancije, BHRI je razvio online platformu u saradnji sa akademskom zajednicom i muzejima kako bi prikazao evoluciju i historijski razvoj četiri glavne religije u Bosni i Hercegovini. Govori koji su promovirali platformu privukli su više od 31.000 publike i pokrenuli dijalog o tome kako su ove religije koegzistirali i napredovali u historiji Bosne i Hercegovine. BHRI je takođe organizirao različite studijske posjete vjerskim objektima u pravoslavnoj crkvi, katoličanstvu, muslimanima i jevrejima, te je vodio razgovore sa vjerskim vođama o tome kako prevazići mržnju i podjele. U tom cilju, BHRI također saraduje sa međureligijskom zajednicom u Bosni i Hercegovini na praćenju i osudi napada na vjerske objekte. BHRI također radi s mladima kako bi istaknuo važne priče i spomenike u njihovim zajednicama kako bi proslavio raznolikost zemlje. Dokazano je da i viši razgovori BHRI-a stvaraju empatiju. BHRI pruža obuku za veterane iz tri vojske koje su učestvovala u ratu tokom 1990-ih, omogućavajući im da se uključe u konstruktivan dijalog sa mladima. Održano je ukupno 60 dijaloga sa 544 mlade osobe (uključujući 32 mlada političara) i 200 žena. Osim što stvara pozitivniji pogled na druge, ova aktivnost uključuje i traumu međugeneracijskog rata koji pogađa mnoge mlade ljude u Bosni i Hercegovini. Uz podršku BHRI-a, također je razvijena temeljitija metoda za rješavanje problema međugeneracijske traume. Obuku i smjernice o ovoj metodi pružilo je 180 psihoterapeuta i drugih praktičara. Problem identiteta je također riješen kroz neke kulturne aktivnosti. Ovo uključuje podršku BHRI-ja za pisanje i izvođenje nagrađivane drame "Identitluk" i široko rasprostranjene Krajinske sofra kuharice, koja slavi bogatu kulinarsku kulturu regije Krajine. Pored toga, BHRI organizuje festivale ulične umjetnosti, pozorišne

predstave, muzičke škole i kulturne festivale, a tokom ovih festivala mladima pruža kreativne mogućnosti da izazovu podjele. Potonji je uključivao dva TEDx događaja u Zenici i Sarajevu, tokom kojih su inspirativni govornici podijelili svoja iskustva i razumijevanje pojmova povezanosti, hrabrosti, svrhe i mogućnosti. Kako bi ojačao pozitivan i kredibilan glas i osporio narativ podjela koji prevladava u mejnstrim medijima, BHRI saraduje sa više od 20 medijskih platformi lokalnih zajednica širom zemlje kako bi kreirao sadržaj koji je relevantan i privlačan mladima i njihovim lokalnim zajednicama. BHRI je angažovao lokalne medijske partnere za implementaciju "Akademije za novinarstvo" i obučio 350 novinara nove generacije zajednice. Kroz opsežno usmjeravanje i studijske posjete različitim zajednicama, ovi mladi su proizveli i objavili više od 900 radio programa za mlade, TV programa za mlade, video priča, pisanih članaka i podcasta. Potonji je pomogao u stvaranju aktivne podcast scene u Bosni i Hercegovini, povezujući mlade širom zemlje sa ovim relativno novim sadržajem. Medijski sadržaji obično sadrže druge događaje BHRI-a, dodatno proširujući pozitivne i jedinstvene glasove i ideje. Mnogi učesnici BHRI mladih nastavljaju se profesionalno baviti novinarstvom studirajući ili radeći sa lokalnim medijskim partnerima. BHRI također podržava pokretanje i provedbu različitih nacionalnih kampanja koje se bore protiv ekstremizma, bore se protiv govora mržnje, promovišu političku odgovornost i pojačavaju pozitivne priče i narative. U prosjeku, ovi događaji generiraju ukupno 850 društvenih medija i online postova svakog mjeseca, sa pokrivenošću od 3,5 miliona i brojem učesnika koji dostiže 100.000, što pokazuje da pozitivni medijski sadržaji vođeni mladima mogu odjeknuti kod mladih i šire javnosti.²⁰

²⁰ <https://bih.iom.int/sites/bih/files/Strategy/Strategija%20BiH%202016.pdf> Strategija u oblasti migracija i azila i Akcioni plan za period 2016-2020. godina Sarajevo, mart 2016. Godine / pristup 23.06.2021.

3.4. Saradnja Federalne uprave civilne zaštite i IOM-a

U okviru priprema za predstojeću međunarodnu vježbu ResponSEE u Sarajevu i širem području Istočnog Sarajeva krajem aprila ostvarena je obuka iz oblasti koordinacije i upravljanja kampom za vrijeme prirodnih i drugih katastrofa (CCCM). Obuku su pohađale 24 osobe. Participacija se održava na prostoru FUCZ-a u Sarajevu od 22. do 23. februara, te izlet u imigrantske kampove Blažuj i Ušivak 24. februara 2022. godine. Obuku je proveo tim trenera iz Međunarodne organizacije za migracije (IOM) u Bosni i Hercegovini, Ministarstva sigurnosti BiH (MS BiH), FUCZ-a i Crvenog križa Federacije Bosne i Hercegovine. U Sarajevu je održana obuka timova Federalne agencije civilne zaštite (FUCZ) i Državne agencije civilne zaštite Sarajevo (KUCZ KS) iz oblasti koordinacije i upravljanja kampovima za prirodne i druge nesreće (CCCM). Obuka je izvedena na osnovu zajedničke inicijative Federalnog ureda za civilnu zaštitu i Međunarodne organizacije za migracije (IOM) u sklopu priprema za predstojeću međunarodnu vježbu ResponSEE na širem području Sarajeva i istočne regije krajem aprila. Obuka je održana od 22. do 23. februara na lokaciji FUCZ-a u Sarajevu, sa obilaskom terena u migrantske kampove Blažuj i Ušivak 24. februara 2022. godine. Na ovom treningu je učestvovalo ukupno 24 osobe, uključujući 14 osoba iz FUCZ-a i 10 osoba iz KUCZ-a KS. Članovi FUCZ-a su prethodno završili osnovnu obuku iz osnivanja i upravljanja kampovima u okviru projekta „Unapređenje zaštite građana EU 2019-2021“, dok su dva predstavnika FUCZ-a završila trening u organizaciji IOM-a Bosne i Hercegovine na Ilidzi od 31. do 5. Oktobra. Sljedećeg dana, IOM-ov koordinator programa za upravljanje migracijama Margherita Vismara (ITA) posjetila je učesnike obuke. Obuku izvodi tim certificiranih CCCM trenera iz ove oblasti iz Međunarodne organizacije za migracije (IOM), Ministarstva sigurnosti BiH (MS BiH), FUCZ-a i Federacije Crvenog križa Bosne i Hercegovine u Bosni i Hercegovini.²¹

Migrantska kriza, prvenstveno sigurnost građana Kantona Sarajevo, bio je povod sastanka premijera KS Edina Forte, ministrice za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Ivane Prvulović i ministra unutrašnjih poslova KS Admiru Katice sa novoimenovanom šeficom Međunarodne organizacije za migracije (IOM) i Regionalnom koordinatoricom za Zapadni Balkan Laurom Lungarotti. Sastanku su prisustvovali policijski komesar Nusret Selimović i načelnik Sektora uniformisane policije u MUP KS Džafer Hrvat.

²¹ Internet izvor: <http://www.fucz.gov.ba/?s=iom> pristup 01.03.2022.

Na sastanku su članovi Vlade jasno potcrtali da na području Kantona Sarajevo neće biti novih kampova, jer se više na taj način neće rješavati migrantska kriza. „Insistirano je da se ovo pitanje razriješi, ali na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine. Osigurati kampove u kojima će boraviti manje migranata, koji moraju biti smješteni ne samo u Kantonu Sarajevo i Unsko – sanskom kantonu nego na prostoru cijele BiH“, naglasio je ministar Katica. Traženo je od šefice IOM-a da ili smanje broj migranata u kampu na 1.000 ili da ga zatvore. I premijer Forto je istakao da prevelik broj migranata koji boravi u kampu u Blažuju ne predstavlja samo humanitarni nego i sigurnosni problem. „Nažalost mi imamo problem, jer ne funkcioniraju sve institucije koje su nadležne za ovu problematiku, tako da smatram da IOM treba iskoristi svoju ulogu i tražiti od viših nivoa vlasti da se uključe u rješavanje ovog pitanja“, istakao je premijer. Migracije su u nadležnost državnih institucija, a ne MUP-a KS i Vlade, rekao je premijer, te dodao kako naši građani najviše trpe. Upravo zbog toga, najavili su da će učiniti sve da se ovaj problem riješi jer, po riječima premijera, ova Vlada nema ništa protiv migranata, ali smatra da nije uredno da migrantska kriza bude isključiva odgovornost Kantona Sarajevo. “Prioritet su nam naši građani, koji se nakon posljednjih dešavanja ne osjećaju sigurno”, poručio je premijer Forto. Složio se i sa šeficom Lungarotti da im se ne treba ograničiti ili zabraniti kretanje, jer bi to samo moglo dovesti do većih problema. Ministrica Prvulović je od IOM-a zatražila finansijsku podršku za potrebe Centra za socijalni rad, koji radi s maloljetnicima – migrantima. „Potrebno je ojačati ljudske kapacitete ovog centra, ali i nabaviti terenska vozila, informatičku i kancelarijsku opremu zbog stalnog povećanja obima posla“, rekla je ministrica. Po njenim riječima, za ovo bi IOM trebao osigurati 200.000 KM, ali o tome će konkretnije biti više riječi na narednom sastanku. Komesar Selimović je informisao šeficu IOM-a da se prije dvije godine, prilikom određivanja lokacija u Blažuju i Hadžićima, niti ijedna institucija nije obratila policiji i tražila sigurnosnu procjenu. Nažalost zadnja događanja su pokazala da je ovakvo stanje neodrživo i alarmantno, te da ga treba što prije riješiti. S tim u vezi, Laura Lungarotti je najavila da će biti partner Vladi KS u rješavanju problematike s migrantima. Obavit će razgovore i s načelnikom Općine Ilidža, kako bi je i on upoznao sa detaljima i stavovima ove lokalne zajednice. Nakon toga, održat će se ponovno sastanak sa predstavnicima KS s ciljem prevazilaženja trenutne situacije i konačnog usaglašavanja hitnog odgovora za upravljanje migracijama na predvidiv način.²²

²² Internet izvor: <https://ba.n1info.com/vijesti/saradnja-vlade-ks-i-iom-a-hitno-rijesiti-problem-migranata/> pristup 26.03.2022.

Oko 1,5 miliona migranata prošlo je kroz zapadni Balkan od 2015. Sve veći broj i složenost mješovitih migracionih kretanja u posljednjih nekoliko godina izvršili su dodatni pritisak na partnere sa Zapadnog Balkana da zadovolje zahtjeve tranzitnih migranata, posebno onih najugroženijih. Europol je 2020. utvrdio porast krijumčarenja migranata u regiji, a upotreba migranata za izbjegavanje graničnih kontrola se pogoršala. Rano i proaktivno prepoznavanje rizika i ranjivosti u mješovitim migracionim tokovima ostaje izazov i prepreka za vlasti da se efikasno bore protiv trgovine ljudima. Primjena regionalnog i multisektorskog pristupa identificiranju i implementaciji inovativnih rješenja - posebno digitalnih i IT alata - ključna je za prevazilaženje ovih prepreka i odgovor na promjenjive obrasce i trendove. Kao dio trogodišnjeg projekta WBJAST koji je pokrenut u oktobru 2021., IOM ima za cilj bolje upravljanje mješovitim migracionim tokovima na zapadnom Balkanu jačanjem djelotvornih praksi borbe protiv trgovine ljudima i trgovine ljudima zasnovanih na osjetljivom pristupu zaštiti i pomoći žrtvama. IOM prepoznaje važnost redovne saradnje i koordinacije i posvećen je poboljšanju razmjene najboljih praksi i naučenih lekcija među učesnicima u regionu. Regionalna inicijativa će također imati za cilj intenziviranje napora na sprječavanju, zaštiti i krivičnom gonjenju u borbi protiv krijumčarenja migranata i trgovine ljudima u svim jurisdikcijama zapadnog Balkana. Posebna pažnja će se takođe posvetiti jačanju zaštite i osnaživanja ugroženih kategorija imigranata, usvajanjem pristupa zasnovanog na pravima i osjetljivosti na žrtve. IOM će nastaviti da gradi snažne odnose sa relevantnim partnerima u regionu za implementaciju ove inicijative.²³

Rezime

Globalni dogovor je prvi međuvladin sporazum dogovoren, formuliran pod okriljem Ujedinjenih naroda, koji pokriva sve aspekte međunarodne migracije na holistički i sveobuhvatan način. Ovo je neobavezujući dokument koji poštuje suverenitet zemalja u određivanju ko ulazi i ostaje na njihovoj teritoriji i pokazuje njihovu posvećenost međunarodnoj saradnji u imigraciji. Pruža važne mogućnosti za poboljšanje upravljanja imigracijom, rješavanje izazova povezanih sa današnjom imigracijom i jačanje imigracije i doprinosa imigracije održivom razvoju. Okvir globalnog dogovora je u skladu sa ciljem 10.7 Agende za održivi razvoj do 2030. godine, u kojoj se države članice obavezuju na

²³ Internet izvor: <https://bih.iom.int/news/borba-protiv-krijumcarenja-migranata-i-trgovine-ljudima-na-zapadnom-balkanu-iom-okupio-kljucne-regionalne-aktere-u-budvi-crna-gora> pristup 27.03.2022.

međunarodnu saradnju u promovisanju sigurne, uredne i regularne migracije. Globalni dogovor ima za cilj: Podržati međunarodnu saradnju u upravljanju međunarodnim migracijama;

Pružiti zemljama sveobuhvatan izbor opcija iz kojih mogu birati opcije politike za rješavanje nekih od najhitnijih pitanja u vezi s međunarodnim migracijama; i

Osigurati prostor i fleksibilnost zemljama za implementaciju u skladu sa svojom imigracionom realnošću i mogućnostima.

4. Globalni migracijski indikatori

4.1. Populacija migranata

2017. godine, broj međunarodnih migranata - ukupan broj ljudi koji žive na nekom području Zemlje osim zemlje rođenja - procjenjuje se na 258 milijuna .Bilo je oko 173 milijuna 2000. i 102 milijuna 1980. godine. Imigranti u svjetskoj populaciji tek su neznatno veći od prošlih podataka što odgovara 3,4% u 2017., 2,8% u 2000. i 2,3% 1980. (UN, 2018.).

Podaci o tokovima migranata – broju migranata koji ulaze i izlaze iz zemlje svake godine obično je dostupno samo u nekoliko zemalja. Ukupan broj stalnih stanovnika u 2017 u zemljama OECD-a taj broj iznosi nešto više od 5 milijuna (OECD, 2018.), što je povećanje od gotovo 25% 4 milijuna u 2011. (OECD, 2017.). Promet u 2017. pao je za 5% u odnosu na 2016. Ovo je prvi pad otkako je humanitarna imigracija počela opadati 2011. godine No, trend pada u 2017. uglavnom je bio posljedica broja priznatih izbjeglica, posebno u Njemačkoj (OECD, 2018.)

4.2. Radne migracije

Prema podacima Međunarodne organizacije rada, procjenjuje se da je u svijetu 2013. bilo 150,3 milijuna radnika migranata. To znači da su oko dvije trećine svih međunarodnih

migranata širom svijeta te godine bili radnici migranti. Od toga, 11,5 milijuna su domaći radnici migranti (ILO, 2015.). Među svim radnicima migrantima, 66,6 milijuna su žene, ili oko 44,3% globalnih radnika migranata muškarci-- 83,7 milijuna ili 55,7% od ukupnog broja (ILO, 2015.). Dakle, više je muškaraca nego žena. Radnici migranti dijelom svijeta, ali s velikim regionalnim razlikama. Jedan od osam radnika migranata u dobi od 15 do 24 godine (GMG, 2017.). Gotovo polovica (48,5%) radnika migranata nalazi se u dvije široke podregije: Sjevernoj Americi i Sjevernoj, Južnoj i Zapadnoj Europi. Gotovo 12% radnika migranata je u arapskim zemljama.

4.3. Studentske migracije

Ne postoje globalne procjene o broju međunarodnih studenata u 2017. U 2016. bilo je više od 4,8 milijuna međunarodnih studenata, u odnosu na 2 milijuna 2000. godine, učenici se definiraju , kao osoba koja prelazi državne ili teritorijalne granice u obrazovne svrhe i koji su sada registrirani izvan svoje zemlje porijekla” (UNESCO, 2016.). Više od polovice njih Sudjelovao u obrazovnim programima u šest zemalja: Sjedinjene Američke Države, Ujedinjeno Kraljevstvo, Australija, Francuska, Njemačka i Ruska Federacija. Zemlje međunarodnih studenata uključuju Kinu, Indiju, Njemačku, Južnu Koreju, Nigeriju, Francuska, Saudijska Arabija i nekoliko zemalja srednje Azije (UNESCO, 2018.).

4.4. Prisilne migracije, raseljavanje i preseljenje

Krajem 2017. godine 68,5 milijuna ljudi prisilno je raseljeno zbog progona širom svijeta. Sukob, opšte nasilje ili kršenja ljudskih prava. To je gotovo dvostruko veći iznos od raseljenih lica evidentiranih 1997. godine. Taj je porast bio posebno izražen između 2012. i 2015. Uglavnom zbog sukoba u Siriji. Ukupno uključuje 25,4 milijuna izbjeglica mandat Ureda UN-a za ljudska prava i 5,4 milijuna palestinskih izbjeglica uz pomoć UNRWA), 40 milijuna internih Raseljene osobe (IDP) i 3,1 milijun tražitelja azila. Samo u 2017. godini

18,8 milijuna ljudi raseljeno je zbog katastrofa u 135 zemalja, a nepoznat broj ljudi raseljenih zbog elementarnih nepogoda u 2017 .

Prema vladinim statistikama dostavljenim UNHCR-u, 102.800 izbjeglica preseljeno je u treće zemlje. 5 204.937 izbjeglica i ostalih. U 2016. uz potporu IOM-a, ranjivi pojedinci preseljeni su u 39 zemalja, 62 postotni rast u odnosu na 2015. godinu. Treba imati na umu da brojke za preseljenje uz pomoć IOM-a nisu izravne usporedivo s podacima UNHCR-a jer to uključuje ljude uključene u (nacionalnu) humanitarnu djelatnost programa, koji su uglavnom isključeni iz podataka UNHCR-a.

4.5. Ilegalne migracije

UNDP je izvijestio da je 2009. bilo 50 milijuna ilegalnih migranata. Od tada će se vjerojatno povećati broj međunarodnih migranata na 58 milijuna u 2017. S ovim brojem treba postupati s oprezom jer broj neregularnih migranata u nekoj zemlji u mnogome je veći u odnosu na neke druge zemlje.

Procjenjuje se da je u Sjedinjenim Državama 2016. živjelo 11,3 milijuna imigranata bez dokumenata. Izračuni istraživačkog centra Pew temeljeni na podacima popisa stanovništva iz marta 2016. kazuju da je u EU 2008. bilo 1,9 do 3,8 milijuna neregularnih migranata – 7% do 13% EU-a stranog stanovništva. Ukupan broj neregularnih prijelaza granice zbog čega Europska unija pala je na najnižu tačku u posljednje četiri godine.

4.6. Nestali migranti

U 2017. IOM-ov projekt nestalih migranata dokumentirao je 6.163 imigracija u međunarodna odredišta. Četvrtu godinu zaredom premašila je 5000. Zabilježen je ogroman broj poginulih. Ove brojke su konzervativne procjene stvarnih brojeva smrtni slučajevi tijekom migracije u cijelom svijetu, budući da su službeni podaci o smrti migranata iznimno oskudni.

Međunarodna organizacija za migracije procjenjuje da najmanje 2.125 ljudi migrira u inozemstvo, destinacije za prvih šest mjeseci 2018. Gotovo polovica ovih smrtnih slučajeva (1.074) bila je zabilježeno u središnjem Sredozemlju, iako je smanjen broj pokušaja prijelaza. Godine 2017. smrti migranata na Mediteranu čine najveći udio nestalih migranata. Bilo je 3.139 mrtvih i nestalih. Više od 90% njih se javlja na srednjomediteranskoj ruti. Unatoč smanjenju za 44% prijavljenih zabrinutosti za granice između 2016. i 2017. američka granična patrola zabilježila je 415 smrtnih slučajeva migranata na granici u 2017. u odnosu na 398 u 2016. Godini.

4.7. Trgovina ljudima, moderno ropstvo

Tačan broj slučajeva trgovine ljudima u svijetu je nepoznat i teško ga je procijeniti . 40 milijuna žrtava, prema Međunarodnoj organizaciji rada i Walkfree Foundation pripada modernom ropstvo u 2016., uključujući 25 milijuna prisilnog rada i 15 milijuna prisilnog rada kao i prisilni brak. U 2012. Međunarodna organizacija rada procijenila je da je 19% iskorištavanja radnika i 74% posto seksualnog iskorištavanja. Većina od navedenog su žrtve trgovine radnom snagom koju je identificirala Međunarodna organizacija za migracije između 2002. i 2016. U 2017. godini zabilježeno je 7.257 slučajeva trgovine ljudima, a u 2016. godini 24.226 slučajeva, polovina su žene i jedna petina su maloljetnici.

4.8. Krijumčarenje migranata

Krijumčarenje migranata definira se kao „izravno ili neizravno ekonomski ili drugi materijalni interesi pojedinaca koji ilegalno ulaze u njihovu državu. Krijumčarenje je suprotno od trgovine ljudima, nisu potrebni nikakvi elementi iskorištavanja, prisile ili kršenja ljudskih prava.

Najmanje 2,5 milijuna migranata prokrijumčareno je s ekonomskim povratom od 550-700 milijuna dolara 2016. (UNODC, 2018.). Ovo je ekvivalentno Sjedinjenim Američkim

Državama 7 milijardi dolara) ili zemlje EU (oko 6 milijardi dolara) za humanitarnu pomoć. Globalna pomoć 2016. UNODC (2018) izvještava da je 370.000 migranata prokrijumčareno ploveći morima EU-a samo tokom 2016. godine, a mnogi od njih mogu biti žrtve trgovine ljudima.

4.9. Deportacija migranata

Ukupan broj imigranata pogođenih odlukama o deportaciji nije detaljno tačan. Kao i prethodnih godina, broj odluka o povratku bio je znatno veći od ukupnog broja valjanih povrata u treće zemlje (151.398). Učinkoviti povrati državljana istočne Europe i srednje Amerike čine 74-84% prijava objavljenih odlukama o povratu.

U 2017., američka imigracijska i carinska služba (ICE) izvršila je 226.119 preseljenja, 6% manje nego prethodne godine. U Australiji, Odjel za imigraciju i Border Protection je pomogao ili upravljao sa 14.660 ljudi koji su napustili Australiju tijekom tog razdoblja .

4.10. Integracija imigranata

Integracija imigranata obuhvata više područja, uključujući tržište rada, obrazovanje, zdravstvo, dobrobit imigranata i drugi ishodi. Za većinu ovih polja podaci nisu dostupni . Na globalnoj razini u 2017. dosadašnja istraživanja na tu temu su bila ograničena na zemlju ili regiju. Rezultati konsolidacije ovise o mnogim čimbenicima, uključujući državu, porijeklo, pozadina zajednice zemlje domaćina i razine vještina imigranta, integracijski trend (OECD, 2015; Huddleston i dr. 2013). Podaci za 2012.-13. pokazuju da u prosjeku dvije trećine koriste bespovratna sredstva iz zemalja OECD-a - 1% više od domorodaca.

Posljednjih godina povećao se broj djece koja migriraju bez pratnje. 2015.-2016., Procjenjuje se da pet puta više djece migrira sama nego u razdoblju 2010.-2011 (UNICEF, 2017). Broj djece bez pratnje i odvojene djece koja su podnijela zahtjev za azil izvan EU porastao je s 4 000 u 2010. na 19 000 u 2015. (UNICEF, 2017).

Rezime

Broj djece bez pratnje među tražiteljima azila u Europi, prema Eurostatu Porastao je sa 10.610 u 2010. na 95.208 u 2015. godini, a zatim se smanjio na 63.280 u 2016. godini. Žene čine manje od polovice svjetske međunarodne populacije, odnosno 125 milijuna ili 48,4%. Udio imigranata pao je sa 49,1 2000. godine , a 2017. godine 48,4%. Regije se uveliko razlikuju, a od 2000. godine udio žena migranata zapravo je veći . Sve regije osim Azije zabilježile su blagi porast (UNDESA, 2017.).

U 2017. godini, raseljavanje je uglavnom uzrokovano ekstremnim vremenskim prilikama, uglavnom poplave (8,6 milijuna) i oluje (7,5 milijuna). Posebno su razorni uragani Harvey, Irma i Maria na Atlantiku i Karibima, te niz tajfuna na jugu Istočna Azija i Pacifik (IDMC, 2018.). Procesi koji se sporo odvijaju, kao što su suša ili razina mora također sve više utiče na mobilnost ljudi širom svijeta.

Globalni trendovi u imigracijskoj politici ne mogu se lako definirati ili pratiti jer postoji Indeks koji pokriva različite aspekte useljavanja u različitim vremenima i regijama, te zbog strategije vrlo su osjetljive na kontekst. Podaci IMPALA također su pokazali da su "različite skupine liječene, Na primjer, zahtjevi za visokokvalificirane imigrante su niži nego za niskokvalificirane imigrante" (Beine et al., 2015.).

Globalna su mišljenja podijeljena po pitanju povećanja ili smanjenja posjeda trenutne razine imigracije. Najveći dostupni skup podataka od Gallupa pokazuje, u prosjeku da je veća vjerojatnost da će većina ljudi na svijetu htjeti emigrirati. Zemlje će ostati na sadašnjoj razini (22%) ili će se povećati (21%), a ne smanjiti (34%) (Međunarodna organizacija za migracije, 2015.). Mogu postojati značajne regionalne razlike u javnom mnijenju

Najnovije procjene globalnog migracijskog potencijala temelje se na dosadašnjim podacima ankete 2015. Dok su mnogi ljudi sirom svijeta izrazili opštu želju da emigriraju (710 milijuna), mnogo manje izvješća o tome da oni zapravo planiraju ili se pripremaju za migraciju u budućnosti. Manje od 10% izrazilo je želju za preseljenjem. Između 2010. i 2015. rekli su da planiraju preseljenje u sljedećih 12 mjeseci (66 milijuna odraslih ili 1,3% svjetske odrasle populacije), broj planiranih imigranata se povećao. Prosječni godišnji rast od 2% između 2010. i 2015. Pojavili su se potencijalni imigranti. Broj odraslih osoba koje planiraju

migrirati u zapadnoj Africi - regiji s najvećim migracijskim potencijalom u apsolutnom iznosu - porastao je za 7% između 2010. i 2015. godine.

Polovica odraslih koji planira imigrirati živi u 20 zemalja, uključujući 8 u Africi (Nigerija, Demokratska Republika Kongo, Sudan, Egipat, Etiopija, Gana, Alžir i Obala Bjelokosti), četiri azijske zemlje (Indija, Bangladeš, Kina i Pakistan), tri latinske Američke zemlje (Meksiko, Kolumbija i Brazil), dvije bliskoistočne zemlje (Islamska Iran i Irak), te dvije europske zemlje (Italija i Španjolska).

Važno je naglasiti da imigracijski potencijal i stvarni imigracijski tokovi nisu identični broju zabilježenih migracijskih tokova koji je otprilike 10 puta manji od broj ljudi s planovima useljenja. Veza između potencijalne i stvarne migracije zavisi od zemlje i regije.

Zemlje dobro slijede smjernice međunarodne statistike migracija..U zemlji rođenja samo 75% tražilo je državljanstvo, dok je 50,3% tražilo tekuću godinu ili okolno vrijeme dolaska .Godine 2017. 80 ureda IOM-a u različitim zemljama pruža tehničku podršku vladinim kolegama

Zaključak

U većini rasprava o migracijama, početna tačka su obično brojevi. Razumijevanje promjena obima, trendova u nastajanju i demografskih promjena povezanih s globalnim društvenim i ekonomskim transformacijama (kao što je imigracija) pomaže nam da razumijemo svijet koji se mijenja u kojem živimo i planiramo budućnost. Procijenjeni broj međunarodnih migranata se povećao u posljednjih pet godina. U 2020., ukupna populacija koja živi u drugim zemljama osim zemlje rođenja procjenjuje se na 281 milion, što je 128 miliona više nego 1990. godine i više od tri puta od procijenjene brojke iz 1970. godine. Međunarodna organizacija za migracije (IOM) poziva da se poduzimaju akcije i učestvuje u različitim kolektivnim inicijativama. Migracije utiču na sve oblasti održivog razvoja. Međunarodna organizacija za migracije, Švicarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) i Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine provode projekat implementacije pojedinih dijelova strategije i dalje izgradnje kapaciteta Ministarstva sigurnosti za upravljanje imigracijom. Bosna i Hercegovina je među mnogim agencijama. Kapaciteti već postoje i postojeću strukturu treba ojačati i unaprijediti kako bi se osiguralo da Ministarstvo sigurnosti može brzo i efikasno uspostaviti kontakte sa EU i drugim relevantnim akterima. Stoga je potrebno ojačati mehanizam prikupljanja, razmjene i analize podataka, te povećati razmjenu informacija. Jačanje ove strukture će poslužiti kao referentna tačka za EU i druge relevantne partnere za prikupljanje svih relevantnih informacija o imigraciji iz Bosne i Hercegovine i sagledavanje cjelokupne situacije u zemlji. Na osnovu postojeće strukture Ministarstva sigurnosti (kao što je Imigracioni biro), struktura ne bi trebala biti operativna, već bi se trebala fokusirati na prikupljanje, obradu i analizu podataka od svih relevantnih agencija za izvještavanje i analizu imigracije. Zatim se distribuira svim relevantnim odjeljenjima i agencijama Ministarstva sigurnosti radi formulisanja politika, poboljšanja strateškog planiranja i jačanja akcija. Ovako ojačana institucija uskladiće se sa postojećim strukturama EU i drugih zemalja u regionu, što će pomoći procesu integracije u EU i jačati regionalnu saradnju. Stoga bi ojačana struktura trebala biti u stanju da pruži smjernice za ilegalnu imigraciju, kao i sigurnost, azil i ekonomsku imigraciju i razvoj. Zemlje u regionu suočavaju se sa sve većim brojem ilegalnih imigranata iz zemalja izvan zapadnog Balkana, a glavni izvori su Avganistan, Pakistan, Palestina, Sirija i Alžir. Frontexova mreža za analizu rizika (FRAN) navela je u svom tromjesečnom izvještaju od jula do septembra 2012. da se broj ilegalnih imigranata koji su iz Sirije ušli u EU udvostručio u odnosu na prethodni kvartal na skoro 4.000. Povećanje broja

ilegalnih imigranata koji prelaze granicu izvan regiona i preko Zapadnog Balkana takođe će pomoći povećanju broja i broja kriminalnih organizacija uključenih u krijumčarenje migranata. Očigledno je moguće proširiti vanjske granice EU i tranziciju Hrvatske sa Zapadnog Balkana u EU. Poduzimaju se mjere za jačanje upravljanja imigracijskim tokovima na granici, uključujući jačanje zajedničkih patrolnih sposobnosti dvije policijske snage. Neophodno je ojačati postojeću koordinaciju i mehanizme kako bi se osiguralo da granica ne postane visoka ulazna tačka. Ovo je takođe ključno pitanje, jer je Zapadni Balkan važan dio opskrbe drogom u EU, a dobro organizirane profesionalne kriminalne grupe ga koriste kao dugogodišnju rutu za krijumčarenje. Iako je krijumčarenje heroina činilo veliki dio ovog problema trgovine drogom u prošlosti, izvještaj Ureda Ujedinjenih naroda za drogu i kriminal iz 2012. pokazuje to. Ističući da se krijumčarenje kokaina širom Balkana značajno povećalo posljednjih godina, što dokazuje trajni značaj ove krijumčarske rute. Na zahtjev Evropske komisije (EK), Međunarodna organizacija za migracije sprovela je studiju izvodljivosti za utvrđivanje statusa ilegalnih imigranata iz zemalja porijekla van regiona na Zapadnom Balkanu, te utvrđivanje i osmišljavanje izvodljivih rješenja. Direktna priroda istraživanja na licu mjesta omogućava istraživačima da identifikuju najvažnija pitanja. Istraživanje uključuje sastanke sa velikim brojem državnih i nedržavnih aktera kako bi se osiguralo da je izvještaj konzistentan u svakoj zemlji i da odražava širok spektar prioriteta i interesa i nacionalnih karakteristika. Studija je istakla da se priroda migracionih tokova u regionu promijenila posljednjih godina, te da se Bosna i Hercegovina, kao i druge zemlje u regionu, suočava sa sve većim brojem ilegalnih imigranata iz zemalja porijekla van regiona, stoga potrebna je dalja regionalna koordinacija i saradnja kako bi se spriječio priliv ilegalnih imigranata u EU.

Kada govorimo i sistemu hipoteza možemo zaključiti da je kroz prethodno navedene stavke, parametre i tekstove generalna hipoteza potvrđena, jer uloga IOM-a u Bosni i Hercegovini u mnogome doprinosi kako je navedeno u generalnoj hipotezi, realizaciji i rješavanju migrantske krize, te da sve postojeće aktivnosti doprinose rješavanju trenda migracione krize u Bosni i Hercegovini. Dokazano je kroz prvu posebnu hipotezu da Bosna i Hercegovina ne pruža kvalitetan doprinos IOM-u u rješavanju problema migrantske krize. Zaključiti možemo i to da samostalnim aktivnostima IOM nije u mogućnosti pružiti sto postotnu realizaciju u rješavanju trenda i problema migracione krize u Bosni i Hercegovini. Svjedoci smo da je u Bosni i Hercegovini ogroman porast migranata u zadnjih nekoliko godina, sve je veći priliv migranata, a najviše iz zemalja pogođenih ratnim dešavanjima. Na kraju možemo zaključiti da

bi detaljnijom analizom i određenim društvenim projektima IOM trebao razviti još kvalitetniju mrežu postojećih aktivnosti uz maksimalnu podršku države Bosne i Hercegovine , te na taj način rješavati probleme koje sa sobom donose migranti i koje stvaraju unutar države Bosne i Hercegovine.

Literatura

1. 1963 Tokyo Convention on Offences and Certain Other Acts Committed on Board Aircraft. http://www.unodc.org/unodc/terrorism_convention_aircraft.html
2. 1970 The Hague Convention for the Suppression of the Unlawful Seizure of International Aircraft. http://www.unodc.org/unodc/terrorism_convention_aircraft_seizure.html
3. 1971 Montreal Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Civil Aviation. http://www.unodc.org/unodc/terrorism_convention_airports.html
4. 1973 Convention on the Prevention and Punishment of Crimes against Internationally Protected Persons, including Diplomatic Agents. <http://www1.umn.edu/humanrts/instreet/inprotectedpersons.html>
5. 1979 Convention Against the Taking of Hostages. http://www.unodc.org/unodc/terrorism_convention_hostages.html
6. Anderfuhren-Wayne, C.S., 1996 "Family unity in immigration and refugee matters: United States and European approaches", International Journal of Refugee Law, 8(3): 347.
7. Brookings-SAIS Project on Internal Displacement, www.brook.edu/fp/projects/idp/idp.htm Ova web stranica sadrži izvještaje sa seminara, istraživačke radove, knjige i izjave o nizu pitanja vezanih za internu raseljenost.
8. Cohen, R., and F.M. Deng, 1998 Masses in Flight: The Global Crisis of Internal Displacement, Brookings Institution Press.
9. Cohen, R., K. Walter, and E. Mooney (Eds), 2003 The Guiding Principles on Internal Displacement and the Law of the South Caucasus: Georgia, Armenia, Azerbaijan, American Society of International Law, Washington D.C.
10. Gomez, M., 2002 National Human Rights Commissions and Internally Displaced Persons, Brookings-SAIS Project on Internal Displacement.
11. <http://www.reliefweb.int/idp/index.htm> Ova web stranica sadrži dokumente, izdanja i informacije vezane za IDP jedinicu koja pomaže UN-ovom Koordinatoru za hitnu humanitarnu pomoć da odgovori na potrebe interno raseljenih osoba.
12. <https://avrr-wb.com/> / pristup 23.06.2021.
13. https://bih.iom.int/sites/bih/files/2021/D4D_publicacija_Final.pdf Dijaspورا za razvoj: Prenos znanja iz iseljništva 2018-2020 / pristup 23.06.2021.
14. <https://bih.iom.int/sites/bih/files/Brosura%20-%20single%20%2021%20novembar%202019%20%28002%29.pdf> / pristup 23.06.2021.
15. https://bih.iom.int/sites/bih/files/downloads/publications/CT%20Resreach%20publicati on%20ENG_Web.pdf Needs Assessment Research: The Regional Counter Trafficking Situation in the Western Balkans / pristup 23.06.2021.
16. <https://bih.iom.int/sites/bih/files/downloads/publications/Maksimiziranje%20Uticaja%20Finansijskih%20Tokova%20i%20Investicija%20Povezanih%20sa%20Migracionim%20Kretanjima%20na%20Razvoj%20Bosne%20i%20Hercegovine.pdf> / pristup 23.06.2021.
17. <https://bih.iom.int/sites/bih/files/Impact%20of%20COVID%2019%20on%20BiH%20Diaspora%20C%20Rapid%20Assessment%20Report%20%28FINAL%29.pdf> "Rapid Assessment of Impact of COVID-19 on the diaspora, emigrants and their contribution to the development of Bosnia and Herzegovina" / pristup 23.06.2021.
18. <https://bih.iom.int/sites/bih/files/Strategy/Strategija%20BiH%202016.pdf> Strategija u oblasti migracija i azila i Akcioni plan za period 2016-2020. godina Sarajevo, mart 2016. Godine / pristup 23.06.2021.

19. <https://bih.iom.int/sites/bih/files/TRAFIC/Analytical%20Report%20.pdf> Enhancing Counter Trafficking in Crisis in Western Balkan / pristup 23.06.2021.
20. <https://bih.iom.int/sites/bih/files/TRAFIC/GUIDELINES%20FOR%20WORK%20OF%20REGIONALMONITORING%20TEAMS%20FOR%20COMBATTING%20TRAFFICKINGIN%20HUMAN%20BEINGS%20INBOSNIA%20AND%20HERZEGOVINA.pdf> Guidelines for Work of Regional Monitoring Teams for Combating Trafficking in Human Beings in Bosnia and Herzegovina / pristup 23.06.2021.
21. <https://bih.iom.int/sites/bih/files/TRAFIC/SMJERNICE%20ZA%20POSTUPANJERE%20REGIONALNIH%20MONITORING%20TIMOVA%20ZA%20BORBU%20PROTIVTRGOVINE%20LJUDIMA%20U%20BOSNI%20I%20HERCEGOVINI.pdf> Smjernice za postupanje regionalnih monitoring timova za borbu protiv trgovine ljudima u BiH / pristup 23.06.2021.
22. <https://www.youtube.com/watch?v=KNM1ipKf9zE> / pristup 23.06.2021.
23. Kälin, W., 2000 Annotations to the Guiding Principles on Internal Displacement, The American Society of International Law and the Brookings Institution Project on Internal Displacement
24. Međunarodna organizacija za migracije (IOM) 2004 Mijenjanje obrazaca i trendova u trgovini ljudima na regionu Balkana – obavljena procjena u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Provinciji Kosovo, Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji i Republici Moldaviji, ISBN 92-9068-205-1 © 2004 2011 Podaci o slučajevima trgovine ljudima: globalni trendovi i cifre, Ženeva
25. Norwegian Refugee Council's Global IDP Database, www.idpproject.org Ova web stranica sadrži bazu podataka o pitanjima interne raseljenosti i situacijama u pojedinačnih zemljama.
26. REGIONAL SUPPORT TO PROTECTION SENSITIVE MIGRATION MANAGEMENT IN THE WESTERN BALKANS AND TURKEY
27. Representative of the UN Secretary-General on Internally Displaced Persons www.unhcr.ch/html/menu2/7/b/midp.htm Ova web stranica sadrži izvještaje, izjave i UN-ove rezolucije o mandatu predstavnika Generalnog sekretara za interno raseljene osobe.
28. UN, 1998 Guiding Principles on Internal Displacement, UN doc. E/CN.4/1998/53/Add.2, 11 February, Available on: <http://www.unhcr.ch/Huridocda/Huridoca.nsf/TestFrame/d2e008c61b70263ec125661e0036f36e?Opendocument>
29. Commission of the European Communities, 2000 Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on a Community Immigration Policy, Doc. COM (2000) 757 final, 22 November
30. Council of Europe Parliamentary Assembly, 1978 Recommendation 841, on second generation migrants, 30 September. 1987 Recommendation 1066, on the social protection of migrant workers and their families, 07 October. 1989 Recommendation 1093, on the education of migrants' children, 31 January.
31. Cholewinski, R. 1997 Migrant Workers in International Human Rights Law, Oxford, Clarendon Press: 332-333. 2002 "Family reunification and conditions placed on family members: Dismantling a fundamental human right", European Journal of Migration and Law, 4(3): 271.
32. Nys, M., 2002 L'immigration familiale à l'épreuve du droit, Bruxelles, Bruylant.

FAKULTET
POLITIČKIH
NAUKA

Obrazac AR

UNIVERZITET U SARAJEVU – FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
IZJAVA o autentičnosti radova

Stranica 68 od 69

Naziv odsjeka i/ili katedre: Sigurnosne i mirovne studije

Predmet: _____

IZJAVA O AUTENTIČNOSTI RADOVA

Ime i prezime: Jovana Sokolović

Naslov rada: Uloga Internacionalne organizacije za migracije u zaštiti i spašavanju u Bosni i Hercegovini

Vrsta rada: Završni magistarski rad

Broj stranica: 67

Potvrđujem:

- da sam pročitao/la dokumente koji se odnose na plagijarizam, kako je to definirano Statutom Univerziteta u Sarajevu, Etičkim kodeksom Univerziteta u Sarajevu i pravilima studiranja koja se odnose na I i II ciklus studija, integrirani studijski program I i II ciklusa i III ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, kao i uputama o plagijarizmu navedenim na web stranici Univerziteta u Sarajevu;
- da sam svjestan/na univerzitetskih disciplinskih pravila koja se tiču plagijarizma;
- da je rad koji predajem potpuno moj, samostalni rad, osim u dijelovima gdje je to naznačeno;
- da rad nije predat, u cjelini ili djelimično, za stjecanje zvanja na Univerzitetu u Sarajevu ili nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi;
- da sam jasno naznačio/la prisustvo citiranog ili parafraziranog materijala i da sam se referirao/la na sve izvore;
- da sam dosljedno naveo/la korištene i citirane izvore ili bibliografiju po nekom od preporučenih stilova citiranja, sa navođenjem potpune reference koja obuhvata potpuni bibliografski opis korištenog i citiranog izvora;
- da sam odgovarajuće naznačio/la svaku pomoć koju sam dobio/la pored pomoći mentora/ice i akademskih tutora/ica.

Sarajevo, 23.06.2022. _____

